

Hagyományos vallások és az ősmagyar vallás az új egyházpolitika tükrében¹

Vallásszociológiai tanulmány

vitéz Dr. Balogh Sándor,

Prof. Emeritus, USA

Szent Korona Lovagrend tagja

Tartalom:

Megjegyzés.

I. rész: A hagyományos vallások

II. rész Őseink vallási fogalmai

III rész. Ősmagyar papság, pap-királyság, és Melkizedek

UTÓSZÓ

Irodalomjegyzék, források

Megjegyzés

Ez a dolgozat 2008 körül íródott. Azóta gondolkozásom bizonyos fejlődésen ment át. Mivel a vallás elsődleges feladata, legalább is a nyugati, keresztény világban az egyén üdvözülése, és a világi javak, a nemzeti érdek, és a közjó inkább a világi intézmények hatáskörébe esik, és az ősmagyar vallásnak nevezett tanrendszer nem az egyén üdvözülésével hanem inkább a nemzet sorsával foglalkozik, a kettőt ezen a vonalon elválasztva, az u. n. „ősmagyar vallást” és a kereszténységet nem lehet egy kategóriába sorolni: egyik vallás, a másik nem. Ezt bővebben kifejtem egy írásomban, amin most dolgozok.

¹ Idő és helyszűke miatt, vitaindítás céljával, csak főbb vonalakban, vázolólok a témát. A megadott forrásmunkák alapján az érdeklődők tovább vizsgálhatják a részleteket. Remélhetőleg akad magyar teológus, aki ennek alapján feldolgozza és a nemzetközi vallástörténészek számára is elérhetővé teszi a magyar ősvallásban található Ige magvait.

I. rész: A hagyományos vallások

Az olasz Gobbi Atya, az egész világra kiterjedő Papok Máriás Mozgalmának alapítója, 1981 aug. 16-i üzenetében azt írja a magyarokról, hogy „a pápa szeme előtt ismeretes e nép isteni küldetése.”² A negyvenes években Natália Nővér is kapott üzeneteket látomásokban a magyarság küldetéséről. Újabban a Magyar Püspöki Kar is megjelölte a magyar nemzet küldetését: „Kérjük a Magyarok Nagyasszonya és a magyar szentek közbenjárását nemzetünk lelki megújulásáért, hogy a magyarság Európa népei számára a megbékélés, a bizakodás és a keresztény hitben elfogadott valódi emberi értékek közvetítője legyen.”³

Azonban a nemzet megosztott, politikailag, vallásilag, és kulturálisan, pedig csak úgy tudja a magyarság teljesíteni történelmi hivatását, ha összefog egy Isten alatt, és a széthúzás megszűnik. Egyik megosztó vonal a történelmi magyar vallásban hívők és a hagyományos kereszténység közt van.

Az alábbi írás célja nem ökumenizmus vagy a vallások egyesítése vagy megreformálása, hanem közös alap keresése, amelyen a meglévő egyházak tudnak közös nevezőt találni, a magyarság egységének megvalósítása céljából. Erre úgy tűnik, őseink vallása, a jól értelmezett magyar ősvallás szolgálhat alapul.

A Heti Világgazdaság néhány éve közölt egy cikket, amely szerint „jobboldali körökben egyre nagyobb teret nyernek az ősmagyarkodó, új-pogány vallások, és idézi Pápai Lajos győri püspök urat, aki „kemény hangon bírálta azokat a jobboldali nyilvánosságban megjelenő nézeteket, amelyek szerint a kereszténység és az ősmagyar, pogány hitvilág elvei összeegyeztethetők,... Az ilyen keresztényellenes támadásoknak helyet adó, azt vállaló vagy támogató mozgalmakkal, sajtóval egy gyékényen nem árulhatunk” - jelentette ki a püspök, hozzátéve, a püspöki kar a közeljövőben dokumentumot ad ki, hogy megkönnyítse a zavaros, tudománytalan nézetek kiszűrését azok számára, „akiknek nincs a hitükről értelmiségi szintű ismeretük”.⁴

Mivel az ígért dokumentum késik, az alábbiakban megpróbálom vázolni egyrészt a nyugati és magyar etnológiai és vallástörténeti tanulmányokat, valamint az egyetemes Egyház álláspontját ebben a kérdésben, másrészt az eddigi, nem hivatalos magyar katolikus véleményeket és érveket, és végül azt, hogy hogyan lehet az egyetemes Egyház tanítását alkalmazni a magyar helyzetre.

A 20 században a kultúr-antropológusok érdekes felfedezésre jutottak. Egymástól, és más, fejlettebb vallású társadalmaktól elszigetelt „primitív” vallásokban meglepően fejlett vallási elemeket találtak. Érdekes megjegyezni, hogy Ft. Zimmerman, egy katolikus teológus és misszionárius,⁵ többször irt arról, hogy az isteni kinyilatkozást Ádám és Éva hogyan adtak tovább, és hogy ennek az ős-kinyilatkoztatásnak nyomai ma is megtalálhatók számos primitív népnél. Így például az idősebb Ona indiánok, akiknek nem volt semmi kapcsolatuk misszionáriusokkal, hittek Istenben, aki szellem, egy, élő személy, nincs felesége vagy gyereke, aki teremtette a világot, szabályokat adott, és büntet, ha azokat megszeged. Ugyanakkor a fiatal generációnál, akik jobban beilleszkedtek a fehér ember kultúrájába, már sokkal gyengébben élnek ezek a fogalmak.

² „Szűzanyánk szól...” kéziratos, „különálló, válogatott üzenetek – Don Stefano Gobbi által kapott üzenet, amit Keller Illés OCD nem adott nyomtatásba, hanem csak gépelve hozta be Magyarországra. Itt csak annyiban foglalkozunk a látomásokban kapott üzenetekkel, amennyiben azok a magyarság küldetésével foglalkoznak.

³ Imaév meghirdetése a nemzet lelki megújulásáért. 2006. jan. 1.

⁴ ÚJPOGÁNY VALLÁSOK MAGYARORSZÁGON; Mi van a rovásukon? HVG 2003/39 09.27. 97-99.

⁵ Anthony Zimmerman, STD The Primeval Revelation in Myths and in Genesis, a Dynamic Subject Much Neglected by Theologians <http://catholicmind.com>. Zimmerman a témát bővebben tárgyalja

http://www.lifeissues.net/writers/zim/ae/ae_03religionadameve1.html, „THE PRIMEVAL REVELATION AND ITS RELEVANCE TODAY”, <http://www.catholicsocialscientists.org>, (Az ős-kinyilatkoztatás és annak mai megnyilatkozása),

Wilhelm Schmidt (1868-1954), osztrák etnológus pedig összegyűjtött több mint 11.000 oldalnyi (13 kötet) anyagot primitív népek vallásos megnyilatkozásairól.⁶

Egy másik kritikus kiértékelés megjegyzi, hogy míg valamiféle szellemvilág majdnem minden primitív népnél található, az istenhit már bonyolultabb kultúrtény, és megcáfolja az evolucionista magyarázatot etnográfiai adatok tömegével. Ezek a tanulmányok bizonyítják, hogy az istenhit korban előbb megjelent mint az evolúció-tan szerint lehetséges.⁷

Így Zimmerman felveti a kérdést, vajon honnan származnak ezek a fejlett vallási fogalmak? Az első felfogás, hogy ezek az Ádámnak adott ős-kinyilatkoztatásból származhatnak, amit a primitív népekre jellemző erős szóbeli hagyomány átadás tett lehet övé. Azonban az sincs kizárva, hogy a nem-zsidó népek is kaptak valamilyen formában folytonos kinyilatkoztatást egyes fogalmakról. Legalább is ezt következteti Zimmerman abból, hogy a primitív népeknek is fejlett istenfogalmaik vannak. A három királyok illetve esete is ezt látszik sugallni, amennyiben határozottan tudták, hogy a csillag elvezeti őket az újszülött Királyhoz. Azt pedig a Bibliai is elismeri, hogy miután megtalálták az újszülött Kis Jézust, angyal intette őket álmukban, hogy kerülő úton térjenek vissza hazájukba.

Avery Dulles S. J. Bíboros, egy protestáns konvertita, Dulles volt amerikai külügyminiszter fia, neves amerikai teológus, részletesen tárgyalja a teológiai problémát, hogy lehet Isten mindenkit megváltó tervét összeegyeztetni a bibliai kinyilatkoztatáson kívüli kinyilatkoztatással, és azzal zárja be, hogy “jó érzék van a (fenti ismertetett) pluralista modellekben, amennyiben megpróbálják újraformálni a keresztyén tanokat a megváltásról egy egyetemesebb formában.”⁸ Úgy hangzik, mintha Dulles szerint az üdvtörténet tanában vissza kellene menni Ádámgig, illetve az ős-kinyilatkoztatásig, amely magába foglalja az Ábrahám előtti és az Izraelen kívüli népeket is.

Ezen kívül nem szabad még egy lehetőséget kihagyni. Lehet, hogy Isten magán kinyilatkoztatás révén közölt bizonyos igazságokat egyes népcsoportok vezetőivel, sámánjaival, hogy a primitív életformát követő népeknek is legyen fogalmuk a természetfeletti rendről. Keresztes Szent János kimerítően tárgyalja a kinyilatkoztatás különböző formáit.

„A rendkívüli vagy természetfeletti közlések témáját az egész keresztyén élet összefüggésében tárgyalja és így alapelveket, normákat és elővigyázatossági szabályokat ad. A 2KU 10. fejezetében találjuk az értelemben jelentkező természetfeletti közlések fogalmát és felosztását.

’Természetfeletti ismeret ... mindaz, amiben az értelem saját természetes képességét és tehetségét meghaladó módon, közvetlenül részesül.’ (2KU 10,2. 155.o. m.k. IX.f.)

A felosztás pontos és aprólékos:

- a külső érzékek révén kapott természetfeletti ismeretek
- a belső érzékek által kapott magasabb rendű természetfeletti ismeretek.
- Értékesebbek a közvetlenül az értelemben kapottak, amelyeket négy csoportra oszt:
- ’látomások, kinyilatkoztatások, szövegek és lelki érzelmek.’⁹

Szent Jánost XI. Pius pápa 1926-ban egyháztanítónak nyilvánította, tehát a magán kinyilatkoztatások különböző formáit is ajánlatos komolyan venni. Ezek alapján nagyon is elképzelhető, hogy ha őseink egy Isten hite nem is Ádámtól és Évától ered, őseink is részesültek a

⁶ Wilhelm Schmidt, *Urssrunn Der Gottesidee (The Origin of the Concept of God, Az istenfogalom eredete)* 1955. Schmidt munkájára hivatkozik a protestáns James L. Graham is: “Genesis and the Religion of Primitive Man.” Lásd <http://www.xenos.org/ministries/crossroads/OnlineJournal/issue5/genesis.htm>

⁷ *The First Religion of Mankind*, David Rooney, <http://www.ewtn.com/library/HUMANITY/FR93206.TXT>.

⁸ Lásd *Revelation and the Religions*, Avery Dulles S. J., <http://www.universalistfriends.org/dulles.html>

⁹ P. Bruno a *Jésus-Marie OCD: Keresztes Szent János életrajza* 18. fejezet 324.o. - (2KU 23,1. 248.o. m.k. XXII.f.).

többi hagyományos vallásokkal együtt, isteni kinyilatkoztatásban, anélkül, hogy az üzenet alanya a tanítás eredetét tudatosan felismerte volna, vagy az így kapott fogalmak és írások a kanonikus könyvek listájára kerültek volna.

Zimmerman hivatkozik a Vatikán II iratokra is, így például a kinyilatkozásról szóló *Institúció* 3. pontja szerint "Isten (...) állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról (vö. *Róm 1,19-20*), (...) és szüntelenül gondját viselte az emberiségnek, hogy mindazoknak örök életet adjon, akik állhatatosan kitartanak a jóban és keresik az üdvösséget (vö. *Róm 2,6-7*). A maga idejében meghívta Ábrahámot, (...)." ¹⁰ Ugyanez a tan megismétlődik a *Katekizmus* 54-58 pontjaiban is. ¹¹ A Vatikán II *Nostra Aetate* nyilatkozat kifejezetten foglalkozik a hivatalos kinyilatkoztatáson kívüli vallási fogalmakkal: "A népeknél a legősibb koroktól fogva napjainkig megtalálható annak a titokzatos erőnek **bizonyos észlelése**, mely jelen van a dolgok folyamatában és az emberi élet eseményeiben, sőt, olykor ismernek egy Legfőbb Lényt, s még Atyát is. Ez az **észlelés, illetve elismerés** bensőséges vallási érzülettel hatja át életüket..." ¹²

Itt meg kell jegyezni, hogy Zakar András, Mindszenty bíboros titkára, sokat várt a Vatikáni Zsinattól, különösen ettől a nyilatkozattól. Zakar mindenekelőtt emlékeztet a fent ismertetett tanulmányokra: "A mai régészeti leletek gazdagságának és a történeti kutatások eredményeinek birtokában is egyre világosabb, hogy az Ábrahám előtti emberiség több százezer évnyi története folyamán sem nélkülözte az isteni gondviselés jótéteményeit. (...) Világos, hogy az Ószövetséget megelőző időkkel kapcsolatban sokkal határozottabban kell beszélnünk az ős-szövetség vagy alapszövetség koráról. Ennek alapító okmánya az Ádámnak és Évának adott ígéret, hogy utódaikból fog megszületni a Sátánt legyőző, Szabadító. Tulajdonképpen tehát Ádám és Éva kiválasztott volt s így valamennyi utódai választottak voltak. Az Ábrahámot illető kiválasztás ehhez képest csak azt a pontosabb körülírást adta meg, hogy az o utódaiból születik majd meg az ivadék, akiben áldást nyer a Föld összes népe." ¹³

Ezért Zakar ezt írta a Vatikáni Zsinatról: "Kétségtelenül kitárult a Zsinat nyomán a teológia látóhatára és ez gondviselésszerűen akkor történt meg, amikor a fölmerülő problémák özöne és súlya csak ennek a távlatnak birtokában oldható meg." Zakar szavai itt Dulles Bíboros szavaira emlékeztetnek, és a feladat az üdvösségtörténetet Ádámig és a neki adott ős-kinyilatkoztatásig és ígéretig, az első "Jó hírig" visszavezetni. Így lesz a kereszténység valóban "egyetemes," és nem kizárós.

Zakar reménye, ha lassan is, de kezd valóra válni, legalább is a Vatikán szintjén, és ez kell, hogy elkezdődjön Hazánkban is. A Pápai Tanács a Vallások közti Párbeszédéről kiadott egy Utasítást az ázsiai, amerikai és óceániai Püspöki Konferenciák elnökeihez címezve a hagyományos vallásokról. ¹⁴

¹⁰ DEI VERBUM, A II. Vatikáni Zsinat DEI VERBUM kezdetű dogmatikus konstitúciója az isteni kinyilatkoztatásról, #3.

¹¹ Katekizmus, #54 "Isten, aki az Ige által teremt és tart fenn mindent, a teremtett dolgokban állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról, és ezenfelül, mivel meg akarja nyitni a természetfölötti üdvösség útját, az összülnöknél kezdettől fogva kinyilvánította önmagát." [Dei Verbum, #3] Ragyogó kegyelembe és igazságba öltöztetve, önmagával bensőséges közösségre hívta meg őket. #55 E kinyilatkoztatást ősszüleink bűne nem szakította meg. Isten ugyanis "bűnbeesésük után a megváltás ígéretével az üdvösség reményét öntötte beléjük, és szüntelenül gondját viselte (én kiemelésem) az emberiségnek, hogy mindazoknak örök életet adjon, akik állhatatosan kitartanak a jóban és keresik az üdvösséget". [u.o.] Amikor az ember "engedetlenségében barátságodat elveszítette, nem hagyta őt a halál hatalmában. Újra meg újra szövetséget ajánlottál az embereknek. [A Szent Mise IV. kánonjából]."

¹² A II. Vatikáni Zsinat NOSTRA AETATE kezdetű nyilatkozata az Egyház és a nem keresztény vallások kapcsolatáról. Én kiemelésem.

¹³ Dr. Ft. Zakar András, SZUMÉR HITVILÁG ÉS A BIBLIA, 10-11 o.

¹⁴ PONTIFICAL COUNCIL FOR INTERRELIGIOUS DIALOGUE, PASTORAL ATTENTION TO TRADITIONAL RELIGIONS; letter of the Pontifical Council for Interreligious Dialogue to the Presidents of Episcopal Conferences in Asia, the Americas and Oceania, 21 November, 1993, Francis Card. Arinze, President,

Az európai püspöki konferenciák sajnos, úgy látszik, meg sem kapták, tehát a magyar hierarchia sötétben maradt, és magyar szempontból a Vatikánban semmi nem változott. Azonban ez téves felfogás, mert a magyar ősvallás is, ami egyre népszerűbb itthon, hagyományos vallás, tehát a Vatikáni utasítás a hagyományos vallásokról ránk is kellene, hogy utaljon és vonatkozzon.

Az utasítás először is tisztázza a különbséget a világvallások és a “hagyományos vallások” közt. Hagyományos vallások megmaradtak eredeti társadalmi-kulturális környezetükben, és nem terjedtek ki más népekre vagy országokra. Bár nincs elfogadott közös név ezekre az egyistenhívő és erkölcsi normákat valló vallásokra, de helytelen őket pogánynak, vagy fétisizstának, animistának nevezni, e szavak negatív jellege miatt (#2).

A „hagyományos vallások” hova sorolására a Katekizmusban találunk fontos alapelvet. Az 54-55 pontok visszavezetik az üdvösségtörténetet az Ádámnak adott ősevangéliumig, proto-evangéliumig, és 55. megjegyzi, hogy „Isten bűnbeesésük után a megváltás ígéretével az üdvösség reményét öntötte beléjük, és szüntelenül gondját viselte az emberiségnek.” Így, bár a megváltás ígérete és ténye Jézussal teljesedett be, azok a népek, amelyek valamilyen formában megtartották a protó-evangélium szellemét, vagy az isteni gondviselés további kinyilatkoztatással világosította fel elméjüket, nem voltak pogányok, hanem proto-keresztényeknek lehet tekinteni őket. Bár a „proto-keresztény” fogalmat leginkább az ószövetségi zsidóságra alkalmazzák, alaptalan lenne a nem-zsidó, de a protó-evangélium szellemét fenntartó népektől megtagadni ezt az elnevezést.

Az Utasítás szerint “Az Egyház tiszteli a különböző népek vallását és kultúráját, és a velük való kapcsolatban meg akar tartani mindent, ami nemes, igaz és jó a vallásukban és kultúrájukban.”¹⁵ Ez az elv két megjegyzésre ad alkalmat. Először, meg kell „tartani mindent, ami nemes, igaz és jó a vallásukban,” mert az vagy az Isten által belénk oltott értelemről, vagy az ádámi őskinyilatkoztatásból, vagy más, eddig ismeretlen formájú kinyilatkoztatásból származnak.

Másodszor, a hagyományos vallású népek gyakran nem akarják nemzeti sajátosságukat feladni. Például “mikor egy amerikai indián megkeresztelkedik, meg akar maradni amerikai indiánnak,” írja az Utasítás. Tehát a keresztség nem akadályozza meg a nemzeti érzés és lojalitás megtartását. Ne csodálkozzunk, ha egy megkeresztelt magyar is meg akar maradni magyarnak! Ennek hivatalos kimondása óriási engedmény a gyakran kozmopolita egyházpolitikai gyakorlattól. (Zárójelben meg lehet jegyezni, hogy mennyire más, mennyire civilizáltabb a 21. századbeli hittérítés, mint egyesek szerint a 11. századbeli volt.) Szent Gellért ezt az elvet alkalmazva ismerte fel a Babba és a Nagyasszony illetve Boldogasszony tiszteletben a Mária tisztelet elődjét! Az utasítás azt is megjegyzi, hogy “a hagyományos vallás tagjaival, akik nem akarnak megkeresztelkedni, párbeszédet kell folytatni a kölcsönös megértés, tisztelet jegyében és a hagyományos vallásokban fel kell fedezni az Ige magját, és közösen keresni Isten akaratát..”

Az Utasításban még arra is találunk magyarázatot, hogy miért erősödik ma otthon a magyar nemzetivallás-mozgalom a jobb illetve nemzeti oldalon. A több mint két emberöltőt magába ölelő baloldali elnyomás, a hiteles rendszerváltás elmaradása, a jelen kormány választási csalása, az általános elszegényesedés a dicső múltba kergeti vissza a népet. Ezt írja az Utasítás: még a már megkeresztelkedett népek közt is “a hagyományos vallás befolyása erős marad, főleg válságos időkben.” Ez persze nem azt jelenti, hogy “nem lehet ezekkel az emberekkel egy gyékényen árujni,” hanem mint a jó orvos, vagy a jó anya, meg kell hallgatni és megérteni panaszukat, és Krisztus

http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/interelg/documents/rc_pc_interelg_doc_21111993_trad-relig_en.html

¹⁵ Ez persze nem vezethet vallási szinkretizmusra, azaz a vallási tanok egybeolvasztására.

gyógyító szeretetét kell alkalmazni a sebekre. Remélhetőleg, ha kijön az ígért pasztorális körlevél, az ebben az értelemben áll hozzá a problémához.

A 2009 júniusban lezárult Szent Pál év is hasznos irányelvet mutatott a hagyományos vallásokhoz való viszony kezeléséhez. XVI Benedek Pált, a „pogányok apostolát,” emeli ki példaképnek: a missziós tevékenység lényege a párbeszéd, az Örömhírt a nép kultúrájába beépíteni úgy, hogy „a görögök is érezzék, hogy a keresztények Istene nem idegen nekik, hanem az ismeretlen Isten mutatkozott be nekik...”¹⁶

Visszatérve a Vatikán megújult álláspontjára, ezzel kapcsolatban jegyzi meg Zimmerman, hogy a Vatikán még a volt Pápai Tanács a nem- Keresztény Vallásokról nevet is megváltoztatta Vallások közti Párbeszéd Tanácsra. „Márpedig a Vatikán nem változtat neveket ok nélkül.”

Ezt a szellemet fejezi ki a Vatikáni Zsinat liturgiáról szóló alkotmánya is: „Az Egyház a hitet és a közjót nem érintő dolgokban nem kívánja kötelezővé tenni a formák merev egységét, még a liturgiában sem. Sőt ápolja és fejleszti a különböző népek és nemzetek jellegzetes sajátosságait és örökségét. Ami tehát a népszokásokban nem elválaszthatatlanul kapcsolódik babonákkal és tévedésekkel, azt jóakaratóan mérlegeli, és ha lehetséges, teljesen és érintetlenül megőrzi, sőt olykor magába a liturgiába is beépíti, amennyiben az a liturgia igazi és hiteles szellemével elvileg összeegyeztethető.”¹⁷

Bár vannak, akik ezekben a változtatásokban, főleg a liturgikus gyakorlatban, veszélyes újítást látnak, amíg a szinkretizmust elkerülik és a népi jelleget tisztelettel, méltóságteljesen alkalmazzák, pasztorális szempontból nem lehet kifogást emelni ellenük. Ez még csak nem is új tan, mert ebben a szellemben már évszázadok óta a különleges Csíksomlyói búcsújárás szerves része lett a hivatalos, helyi pünkösdi liturgiának

Az utasítás hatékonyabb végrehajtásáról azóta több konferenciát is tartottak. Így pl. a Vatikán Colloquium on Traditional Religions¹⁸ résztvevői „kiemelték a hagyományos vallások fő jellemzőit: szájhagyomány, szertartások, mítoszok és közmondások valamint közösség-központú életszemlélet, a természet szentsége, egységes realitáskép, hangsúly az életen és emberi kapcsolatokon.”

Ha megvizsgáljuk a közelmúlt idők vidéki életmódját, különösen az eldugott erdélyi és felvidéki kis falucskákban, nagyon közel járunk a hagyományos életformához.¹⁹

Annak ellenére, hogy hivatalosan a nemzet keresztény lett, a külső látszat alatt a hagyományos életmód és vallási fogalmak tovább éltek. Akik a formális megtérésekben tömeges vallás és kulturális változást varnak, nem ismerik a néphagyomány erejét. Hosszú téli estéken a múltról meséltek az öregek, és ugyanazt a történetet számtalanszor elmondták, megvitatták és emlékezetükbe zártak. Így maradhattak fenn a primitív népek körében az Ádám és Évától tovább adott történet Istenről és a Paradicsomról, vagy az egyéb, világi történetek. A magyaroknál is, ezt a hagyományt a keresztvíz nem ölte ki egyszerre.

A történészek ismerik a mondást: „cuius regio, eius religio.” Aki uralja a vidéket, annak a vallása dominál. Elvben ez jól hangzik, de valóságban nem így van. Hogy képzelik, hogy ha egy földesúr vallást változtat, esetleg politikai okból, az egész környék követi? Az lehet, hogy ha a

¹⁶Heti audiencia, 2008, aug. 27; PAUL'S BIOGRAPHY, "He dedicated himself to the proclamation of the gospel."

¹⁷Sacrosanctum Concilium kezdetű konstitúció a Szent Liturgiáról #37.

¹⁸2005 jan. 12-15. Lásd VATICAN CITY, JAN. 25, 2005 (Zenit.org).-

¹⁹Szociológusok is ismernek hasonló megkülönböztetést. Ferdinand Tönnies német szociológus a hagyományos társadalmat "Gemeinschaft," "közösségi" formának hívja, míg a modern társadalmat "Gesellschaft," társulási formának nevezi. A francia Emil Durkheim az előzőnél a szerves kapcsolatokat hangsúlyozza, míg az utóbbinál mechanikus kapcsolatok kapcsolják össze az egyéneket

földesúr katolikus templomot emel, akkor abba járnak a jobbágyak, ha protestáns, akkor meg abba, de magánéletükben megmaradnak az ősi hit mellett. Az ember ilyen szempontból nagyon konzervatív, mint azt a fenti Vatikáni Utasítás is elismeri. A költő szerint “Habár felül a gálya, alul a víznek árja, azért a víz az úr!”

Érdekes tanúbizonysága ennek az u. n. Kassai Krónikában a Dominikánus rend által megörökített, az 1270-es években lebonyolított “sámán perek.”²⁰ Az eretnekséggel vagy boszorkánysággal vádolt sámánokról egytől egyig kiderült, hogy hatásosan gyógyítottak, pénzt nem kértek a gyógyításért, és Isten tiszteletére buzdították a népet. A sámánok szerves részei voltak közösségeiknek. A Hanis sámán perében hozott ítélet tipikus: “Záradék: így folyt le és fejeződött be előttünk H a n i s sámán és társai ellen folytatott inkvizíció Moys gróf mint a törvényszék elnöke és Simon mester, az eretnekségek inkvizitora jelenlétében. A hit ellen nincs panasz. A tömlöctartó őrizete alá utasíttatik, hogy rendelkezésre álljon.”

Egy másik perben érdekes, hogy közel három évszázaddal Szent István után, a tanú szerint a szájhagyomány még mindig fennmaradt. A tanú “a falubeliek és molnárok meséiből azt is tudja, hogy itt valamikor fehér lovat szoktak áldozni.” Egy harmadik perben a tanút megkérdezték, hogy “a vádlott valóban az erdei szegény emberek pogány papja-e, mire a tanú azt válaszolta, hogy rokona nem pogány, és csak keresztény kötelességét teljesíti, hogy a szegény erdei emberekkel tart, akik elvonulnak az erdőbe, mert nem akarnak, és nem tudnak három úrnak dézsmát fizetni, hanem inkább a pogány erkölcsökhöz térnek és az ördög zsákmányai lesznek. Megkérdezik a tanút, hogy kinek fizetnének szívesebben a népek, mire azt válaszolta, hogy a fejevári püspökségnek, mert az a magyarokat védi. Tisztelendő János prépost kéri, hogy vesszőzzék meg a tanút, de Hegun comes tiltakozik, és a tanút elbocsájtják.” Tragikus, hogy az őszinte válaszáért vesszőzést kért János prépost. De a sámánperек során sehol sem bizonyosodott be, hogy a nép és a sámánok manicheizmust, avesztán vagy bármi más eretnekséget követtek vagy tanítottak volna. Ezek szerint joggal levonhatjuk, hogy ezeknek az eretnekségeknek nem voltak követői nálunk a középkorban.

Ha valaki konkrétabb képet akar alkotni erről az ősi magyar hitvilágról, hitvilágról, az USA-ban meghalt nagy erdélyi írónk, Wass Albert Hagyaték című munkája ad bepillantást. Legérdekesebb a XVI fejezet, ahol az öreg táltos és a ferences Gergely Atya viaskodnak Nagy János lelkésszel és vitatkoznak Jézusról és Istenről. A táltos nem csak gyógyított Isten segítségével, hanem egyéb csodákat is végzett, mintegy mágikus hatalmat gyakorolva a természet felett, a kenyérszaporítástól hegyek mozgatásáig, ahogy a Biblia is írja, „ha van hitetek, hegyeket tudtok mozgatni.” A Wass Albert által festett kép nagyon hasonlít a sámán perek sámánjai által tanúsított magatartással és az ottani tanúvallomásokban elmondott ősi magyar egy-istenhívő de természetes vallásgyakorlattal.

A magyar vallási néphagyomány nem csak írók és főleg nem tudósok és professzorok dolga. A Biblia szerint, Jézus így imádkozott: “Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy az okosak és a bölcsék elől elrejtetted ezeket és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad” (Mt., 11:25). Lukács Atya, azaz Daczó Árpád OFM nem egyetemeken és professzoroktól, hanem ősi iratokból, népmesékből, népi szólásokból és néprajzi múzeumokból szedte össze anyagát a Csíksomlyó titka című²¹ munkájához. Aki a magyar ősvallást meg akarja ismerni, elengedhetetlen, hogy ezt a kiváló és úttörő munkát elolvassa.

²⁰ Magyarországi sámánperек jegyzőkönyvei a Kassai Kódexben, lásd <http://www.dobogommt.hu/dobogo/irasok.php?id=20050101092841&nev=Egyeb>

²¹ Pallas - Akadémiai Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001. Az interneten is elérhető Lukács Atya egy korábbi tanulmánya, amely jól bemutatja a munkájában felhasznált módszereket: DACZÓ ÁRPÁD: A GYIMESI BABBA MÁRIA; Megjelent: Népmesetereti Dolgozatok 1980. Kriterion, Bukarest, 1980. 231-239.old. <http://bucsujaras.hu/tanulmany/daczo/babba.htm>

Hogy mondhatja akkor Pápai Püspök Úr mégis, hogy ezek pogányok, és ezekkel nem lehet egy gyékényen árulni? Először is, a magyar püspökök nem kapták meg Rómából az utasítást, hogy az egyistenhívő, hagyományos vallások követőit ne hívjuk pogánynak. Másodszor, a „magyar vallás” modern terjesztői és hangadói nem a tiszta, a népben tovább élő hagyományos vallásosságot terjesztik, hanem feltételezik, hogy a magyar törzsek vándorlásaik során kapcsolatba kerültek egyéb vallásokkal, ma nevezhetnénk őket szektáknak vagy eretnekségeknek, és ki-ki a neki szimpatikus eretnekségre építi az ő saját „magyarkodó” vallását, amelyeknek szinte közös vonása az erős katolikusellenesség.

Így például ujabban a manicheusok éledtek újra és terjesztik a manicheizmust, mint őseink vallása. Pap Gábor, a Szent Koronára vonatkoztatva, érdekes elméletet talált ki, hogy a manicheusoknak mi közük van őseink vallásához. Pap szerint

„a manicheizmus a saját leszármazási vonalán két közbülső állomást tart nyilván. Az ő névadó mesterük Mani, öröla nevezte el a kortársi gyakorlat, illetve az utókor a manicheizmust. Igen ám, de a saját hagyományuk szerint Mani készen kapta a bölcsességét. Azt a legendás személyt, akinek a könyvtárát örökölte, hogy aztán a saját neve alatt terjessze tovább a benne talált tanokat, Buddásznak hívták, s azt már régen kimutatta a kutatás, hogy ez a név Buddhának, a buddhizmus névadójának a fedőneve. Tehát a buddhizmusban lecsapódott bölcsesség megy tovább a manicheizmusban és ennek a bölcsességnek a megszemélyesítője Buddász. Igen ám, de Buddász sem a saját bölcsességét adja tovább a manicheista hagyomány szerint, hanem neki is van egy mestere, azt pedig úgy hívják, hogy Szkythianosz. Na most hát ha ez a név se beszélő név, akkor nem tudom, mi az. Tehát itt egészen nyilvánvalóan a szkythánoszi. azaz szkíta bölcsesség az ősforrása a manicheista tanításnak....”²²

Azonban még ha ez az eredet valóban így lenne is, ez nem sokat mond őseink vallásáról. A patak mai medrébe nagyon sok más forrás is belefolyt, úgy, hogy abban már nehéz, ha nem lehetetlen, felismerni a szittyá ősforrást. A viszony az állítólagos Szkythianosztól Buddászon és Mánin keresztül a mai manicheusokig olyan, mint vasérc bányász és a fegyverrel gyilkoló ember közt. Szkythianosz a bányász, Buddász a vaskohász, Máni gyártotta a puszkagolyót a vasból, és a manicheusok az egyházat próbálják agyonlőni vele.

A manicheista mozgalom Magyarországon a gnoszticizmust és manicheizmust mint az ősmagyar vallást állítják be. Mánit mint „Krisztus apostolát” mutatják be, akinek a tanítása „a Csendes Óceántól az Atlanti Óceánig visszhangzott.” Ugyancsak e szerint az írás szerint, miután „elutasította az Ószövetséget, Máni túl sok gyomot talált az újszövetségben is, ezért irt egy új bibliát. Tehát Mani tanai sem az őszkinyilatkoztatáson, sem a magyar néphiten nem alapultak, hanem egy, az akkori kereszténységgel elégedetlen újító tanai.

A manicheista mozgalom szerint, „a római nagyegyház... az úgynevezett ezer éves átkot” hozta hazánkra, és a manicheista támadással szemben „a nagyegyház létéről van szó.” Tehát nem kevesebbet tűztek ki célul, mint a katolicizmus kiirtását.

Jelen írás célja nem hitvita indítása a manicheusokkal, ami az apologéták feladata lenne, csupán annak a megállapítása, hogy a manicheizmusnak vajmi kevés köze van magyar őseink vallásához, aminek gyökerei sokkal mélyebbre mennek vissza. Lehet, hogy voltak egyes személyek vagy kisebb csoportok őseink közt, akik ismerték Mani tanait, de a nép többsége soha nem volt manicheus!

Ami számunkra fontos, a manicheizmus a Krisztus utáni 3. századból ered, tehát nem lehet őseink eredeti vallása. Ezért ha, ahogy Pap Gábor spekulál, a manicheizmus szittyá őseink vallására vezethető vissza, amivel Kocsis István is megegyezik, mikor őseink vallását „szkíta kereszténységnek”

²² Pap Gábor, "Angyali korona, szent csillag" - Beszélgetések a magyar Szent Koronáról -

nevezi,²³ a magyar vallás hívei menjenek vissza szittyá őseinkhez, nyomozzák ki az ő vallási fogalmaikat és elveiket, és azt adják elő mint magyar ősvallást.

A manicheistákkal valóban nehéz lenne a püspököknek és a katolikus egyháznak „egygyékényen árulnia,” de ez nem zárhatja ki, hogy ne segítsenek kinyomozni hogy őseink valóban pogányok voltak-e, vagy valamilyen „hagyományos” vallásuk volt, amit a fenti utasítás szerint meg lehet, és meg kell keresztelni, és nem elítélni és tiltani a vele való foglalkozást.

Azt is be kell látni, hogy a “magyarkodó” vallások mai népszerűsége annak idején a sámánság feléledéséhez hasonló folyamat eredménye: a sámán perек idején a sanyargatott nép a tized fizetése előtt az erdőbe húzódott ki, még ha ezzel “az ördög zsákmányai” lesznek is. Sokan úgy érzik ma, hogy a magyar katolikus Egyház nem mutat méltó tiszteletet nem csak őseink vallása, és így őseink iránt, hanem nemzeti hagyományaink, értékeink és érdekeink iránt sem.

Azonkívül egyre több felfedezés mutat arra, hogy népünk nagy hányada nem a vándorló és “honfoglaló” magyarok leszármazottja, hanem az őshonosoké, akik soha nem kerültek kapcsolatba a keleti eretnkségekkel. Így őseink nyelve és vallásának fogalmai számos forrásból jöhetnek, amelyek közt lehetnek a sámánokon keresztül kapott informális és magán kinyilatkoztatások vagy még az ősevangélium is.

A szentistváni kereszténység erre a hagyományra épült. Így az ősmagyar vallás fogalomvilága nem volt pogány vagy eretnek, és a keresztényellenesség nem ősmagyar tulajdonság. Viszont a kereszténységnek fel kell ismernie, hogy mi az ősmagyar a vallásban, és ami azokból összeegyeztethető a katolikus tanokkal, azokat tiszteletben kell tartani, és Szent Pál mintájára, baráti párbeszédbe kell őket bevonni.

Így tehát ha a Püspöki Kar valóban ki akar adni egy körlevelet erről a témáról, aminek itt az ideje, és nagy szükség lenne rá, hogy az nemzetünknek a püspöki Kar által is óhajtott lelki megújulását szolgálja, fontos lesz megkülönböztetni a hagyományos magyar vallást a különböző eretnkségekre vagy valóban pogány eszmékre épülő, új, magyarkodó, egyházellenes vallási kezdeményezésektől illetve mozgalmaktól.

* * *

²³ Kocsis István, A TÁLTOS PARIPA, Püski, Budapest, 2008,

2. rész Óseink vallási fogalmai

Dolgozatom első részében inkább az otthon ismeretlen külföldi fejleményeket mutattam be, és csak röviden hivatkoztam a magyar ősvallás két kiváló modern kutatójára, Főt. Dr. Zakar Andrásra és Daczó Árpád OFM, azaz Lukács Atya munkájára, és azt azzal fejeztem be, hogy Pápai Lajos püspök úrnak annyiban igaza volt, hogy vannak a „magyar vallás” mozgalomnak olyan megnyilatkozásai, amellyel az Egyház „nem tud egy gyékényen árulni.” Azonban az igazi ősmagyar vallás és a kereszténység nagyon közel állnak egymáshoz, így most ezt kell megvizsgálni.

Kiszely István szerint „Sajnos, eleink e színes hitvilága csak mozaikokban maradt fent, de az ősi világkép a magyar nép mentalitásában még ma is ott él; töredékeit megtaláljuk a népi hitvilág, a népmese,²⁴ a „magyar keresztény” szertartások, a népszokások, (zöldágjárás, komálás, kántálás, vesszőzés, hejgetés, alakoskodás, regölés, határkerülés és más, a természetben bekövetkező évszakos változásokhoz kötődő szokások), a hiedelem-töredékek, egyházi énekeink és más szakrális vagy profán cselekedetek körében.”²⁵

Ez persze nem jelenti azt, hogy otthon nem voltak a nyugati kutatáshoz hasonló munkák. Nem csak párhuzamos munkát végeztek a nyugati etnológusokkal, hanem korban jóval megelőztek őket, és modernebb kiértékelést végeztek talán, mint nyugati kollégáik. Azonban sajnos, munkájuk nem kapott nem csak nemzetközi elismerést, de még otthon sem ismerték fel ezen tanulmányok jelentőségét. Így bár a Vatikáni Határozatok és utasítások az ősmagyar vallásosságra is érvényesek, honfitársaink munkája nem volt hatással a Vatikánra.

Bevezetőben meg kell jegyezni, hogy ezek a kezdeményezések általában két téves álláspontra illetve szempontra alapulnak. Először is a disztinkció téves: vallási szempontból két részre osztják az emberiséget: keresztény és pogány, azaz megkereszteltek és meg nem kereszteltek. A történelmileg helyes disztinkció megkívánja egy harmadik kategória felállítását és elismerését, legalább is ami egyes népek kultúráját és értékrendjét illeti, amint az első részben részletesen igazoltam. Ez pedig a krisztusváró, kereszténység előtti proto- kereszténység. A proto- kereszténységben él az ádám-i őskinyilatkoztatás szelleme, egyistenhívők, hisznek a túlvilágban, vannak erkölcsi normáik, stb. Ezzel szemben a pogányoknál ezek közül egy vagy több hiányzik! Végre a Vatikán ezt felismerni látszik, miután (katolikus) etnológusok végre felfedezték, hogy primitív népek közt is van „hagyományos” vallásosság! Pedig a magyarok vallásáról a Vatikán valószínűleg nem is tudott.

Hasonló kategóriát állított fel Reinhold Niebuhr protestáns történész is, aki történelem értelmezésében megkülönbözteti, főleg a zsidókra vonatkoztatva de általános érvényűen, a „krisztusváró” népeket és vallásokat, akik érzik, hogy valami nem teljes, a materialista- pozitivista világképű népektől, akik szerint minden teljes, ahogy van, és a fejlődés természetes folyamat eredménye, minden külső beavatkozás nélkül. Ide esnek a panteista vagy a materialista keleti vallások. Nos, a mi ősvallásunk „krisztusváró” volt, amit a Vatikán Hagyományosnak, én proto- kereszténynek neveztem,²⁶ mint történelmi kategóriát, amit a kereszténységnek csak ki kellett egészíteni, és a keresztséggel meg kellett szentelni. Ezért az áttérés nagyon könnyű volt, mert várták és könnyen elfogadták a természetfeletti „Krisztust,” aki Jézus személyében testesült meg.

²⁴ Egyesek azt vetik ellen ezeknek a kutatásoknak, hogy ezek nem „tudományos” források. Ez így igaz. Azonban ezeket lehet tudományos módszerekkel kutatni, és a módszer az eredményt tudományossá teszi. Ezért pont az ilyen tanulmányok egyszerű elvetése tudománytalan.

²⁵ Kiszely István, Óseink egyistenhitéről - Magyarul vagyunk keresztények, (Nemzeti Hírháló, 2008. jan.5.)

²⁶ Évekkel ezelőtt olvastam a „proto- keresztény” kifejezést ilyen értelemben, de sajnos, nem áll rendelkezésemre a forrás.

Fehér M. Jenő O. P. a középkori u.n. „sámán perekkel” kapcsolatban egy másik magyarázatot javasol, hogy őseink vallását miért tekintették pogánynak a nyugati hittérítők:

Az idegen eszmekörből őseink közé szakadt misszionáriusok, akik bizonyára ismerték nyugat népeinek vallásában nyüzsgő isteneknek egész tömegét, óvatoskodhattak minden további nélkül átvenni és a kereszténység Deus szavával azonosítani a „barbár” hangzású „isten” nevet. Talán volt is okuk, - jegyzi meg Fehér Atya - hiszen a magyar ősi nyelv keleti gazdagsága folytán ezt a szót mindig egy szóvá forrasztotta össze már akkoriban is az „úristen”, - „öregisten”, - „jóisten” formákba. Ezeknek az „előszavaknak” a jellege nem is annyira melléknév, vagy jelző értelműek, hanem a maguk „úr”, - „öreg” és „jó” lényeg formájukban a végtelen hatalmat, az időtlen örökkévalóságot és a megtestesült jóságot fejezik ki és a magyar nyelv zamatját ismerőkben többet sejtetnek, mint a mögójük ragasztott „isten” szó. Pál mester bizonykodása tehát, hogy a keresztény vallás „legfőbb lény”-e a magyar „Isten” szóval is azonosítandó és így az általa kinyilatkoztatott áldozati parancsok is tiszteletreméltók, minden bizonnyal ilyen „nyelvészeti vitatkozásból” születhetett és egyben azt mutatja, hogy még a 13. század elején sem csitulak el teljesen a hangok az ősi soron szerzett, Ázsiából hozott 'isten- fogalom' magyar kialakítása körül.”²⁷

Így előítélettől vezetve tételezték fel, hogy őseink pogányok voltak, akárcsak az általuk már jól ismert, tőlünk nyugatabbra vándorló népek.

A magyarok pogányként való emlegetése különösen fájó pont egyeseknek, ami bizony gyakran ellenséges hangulatot szül. Kiszely István szerint pl. „Östörténetünk tudatos meghamisításának egyik érvként használt alappillére volt évszázadokon keresztül a magyarok elődeinek pogányként való felemlegetése.”²⁸ Így ezt a jelzőt használni a tudatosan lekicsinyítő, nemzet-elnyomó, külföldi érdekeket szolgáló politikát hozza sokak emlékezetébe, és okkal vagy ok nélkül a Vatikánt, püspökeinket, és a kereszténységet azzal hozza kapcsolatba!

A Vatikán utasítása szerint tehát a „hagyományos” vallásokat, mint az ősmagyar is volt, nem lenne szabad „pogányoknak” nevezni. Ennek ellenére az alább idézett szövegekben meghagyom az eredeti „pogány” szót, bár annak használata ma már helytelen.

A másik kijavítandó álláspont, hogy a magyar nemzet ősei az Árpáddal érkező törzsek voltak. Modern kutatások szerint őseink túlnyomó többsége őshonos volt. Ez nem leértékelése az Árpád hadaival bejövő őseinknek, akik vándorlásaik során sokat tanultak és tapasztaltak, de vallási fogalmaink nagyobb részét, akárcsak nyelvünket és sok más kulturális hagyományunkat, az őslakosságtól örököltük. Ez megerősíti alapfelfogásunkat, ami a szájhagyomány szerepét illeti, viszont csökkenti a vándorlások idején őseinkkel kapcsolatba került vallások és kultúrák befolyásának fontosságát. Ezek az idegen vallási eszmék legfeljebb a vezetőréteget befolyásolták, de nem a tömegeket. Így nemzeti ősvallásunkat tekintve, az elveszett írott emlékeket a szájhagyomány és egyéb adatforrások felhasználásával meglehetősen jól helyre tudjuk állítani.

Korai kódexeink elég gyéren tartalmaznak információt a kereszténység előtti magyarok vallásáról és vallási fogalmairól, azonban szókincsünk is értékes adatokkal szolgál: Kiszely szerint „eleink hitvilágának kifejezésére sem finnugor, sem szláv szavak átvételére nem volt szükség. Az „isten”, a „lélek”, az „imád”, a „menny”, a „megszentel”, a „boldog”, a „böjt”, a „vétek”, a „bűn”, a „bocsájt”, a „búcsú”, a „hisz”, a „hit”, a „teremt”, az „örök” és más, hasonló körbe tartozó szavaink a honfoglalás kor előtti szókészletünkhöz tartoznak.

²⁷ Fehér M. Jenő: Középkori magyar inkvizíció, 153-4 o.

²⁸ Kiszely.

Néhány korai kezdeményezésen kívül, a modern korban először csak a 18. század elején kezdtek azokat rendszeresen feldolgozni. „Horváth János (1769–1835) keszthelyi apátplébános [...] A Régi Magyaroknak vallásbéli s Erkölcsi Állapottyokról (1817) című tanulmányában [...] a hagyományos tudósi feladvány romantikus töltéssel egészen új tartalmat nyert. A régi dicsőség kora jobb megismerésének vágya és egy esetlegesen felekezeten fölülemelkedő magyar nemzeti vallás alapjainak megtalálása ösztönözte.”²⁹ Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy jelen kezdeményezés célja ennél sokkal szerényebb: eloszlatni a jelenleg fennálló látszólagos ellentétet a római kereszténység és a valódi magyar ősvallás jellege és fogalmai közt.

Majd „Kiss Bálint szentesi református esperes (1772–1853) *Magyar régiségek* (Pest, 1839) című könyvében [...] ő talál rá először az ősvallás-kutatás lehetséges forrásai között az élő néphagyományra. Ezt a módszert, amely lényegében megegyezik a nyugati kutatók módszerével, akik írott anyag hiányában szintén az élő szájhagyományra hagyatkoztak.

Majd Főt. Ipolyi Arnold (1823-1886), későbbi Váradi püspök alkalmazta ezt a módszert nagy sikerrel a 19., és, mint láttuk, Lukács Atya a 20. században. Sajnos, Ipolyi könyve³⁰ nem áll rendelkezésemre, azonban Kósa László kritikus tanulmányából elég részletes képet kapunk legalább is módszeréről. A részleteket az otthoni kutatóknak kell kidolgozni, és Ipolyi valamint a többi magyar kutató munkájával kiegészíteni a nyugati szakirodalmat.

Ipolyi szerint „A mythologia, legközségesb értelemben véve, a *hajdankor*, vagy inkább az úgynevezett *pogány* népek vallási hite s tana az isten s világról. Ezen népszerű értelmezés szerint, tárgya: a fő lét-ok megfejtése volna” (Ipolyi Arnold, 1854, XXXV). Ipolyi elveti a fejlődélméleten alapuló magyarázatokat, és szerinte „az ember őállapotát a tiszta egyistenhit jellemezte. Nem a kezdetleges vallási képzetekből keletkeztek tehát a magasabb fokú vallási rendszerek, hanem fordítva. Végül az emberi tudatlanság, a nevelés hiánya, a kinyilatkoztatás korlátozottsága, mint másodlagos romlott formákat hozta létre a mitológiát.”

Tehát a mitológia eredete „nem más, mint a melyet saját vallási okiratunk, a biblia előad, miszerint: az ember istentől elpártolva, az isteni nevelést megvetve, tőle elesett, földi boldogságának az által véget vetett, esze s öntudata elhomályosult, akarata meggyengült” (Ipolyi Arnold, 1854, XXXVII). Így tehát a mitológia az eredeti kinyilatkoztatásnak elhomályosult, tévedéseket is tartalmazó változata. Ez nagyon hasonló Zimmerman és Wilhelm Schmidt véleményehez.

Csengery Antal, Ipolyi fő kritikusa, pozitivista álláspontból, három dolgot kritizál Ipolyi munkájában, de bennünket itt most csak egy érdekel. Csengery ezt írja: “Ipolyi úr munkájában folyvást hivatkozik a gyűjteményben levő mesékre, mondákra s egyéb efféle adatokra.” Ezzel szemben azonban Katona Lajos megjegyzi, hogy „a *Magyar Mythologia* egyik nagyszerűsége ez a közvetlen kapcsolódás, melyet, [...] Ipolyi szuverén módon valósított meg. Rekonstrukciós törekvése pontosan beleillik a német romantikus tudomány által kisugárzott elgondolásba, ami szerint minden népnek volt ősi eposza és saját mitológiája, legfeljebb a történelem során elveszett, szorgalmas kutatással azonban fellelhető.” Azonkívül ezt a módszert használják a modern etnológusok is.³¹

“A néphagyomány soha meg nem állapodó folyamát”-ról ír Ipolyi. A nép, akár az irodalmi népiesség fölfogásában, nála sem kizárólagosan a parasztság, hanem a nemzet tradíciókat ápoló része, társadalmának alsó rétege, mely “... elevenen beszél atyától fiúra mind azt, mi a legrégebb időkől fogalom világában feltűnt, mi által még a legősibb korról s annak vallási számos képzeleteivel is folytonosan összefügg. – Innét tárgyunk egyik fő kútforrása egyiránt az *élő néphagyomány: a rege*,

²⁹ A következő idézetek, beleértve Ipolyit is, innen vannak.

³⁰ Főt. Ipolyi Arnold, *Magyar Mythologia*, 1854, újra nyomva 1978.

³¹ Lásd Anthony Zimmermann és Wilhelm Schmidt fentebb.

monda, mese, népdal, népszokások, erkölcsök, babonás hiedelmek, előítéletek, különös népies szólások, példabeszéd, közmondás” (Ipolyi Arnold, 1854, XXI–XXII).

„Ipolyi feltétlenül hitt a szóbeliség konzerváló erejében [... Így] Ipolyi valóban nem közölte – de a korabeli viszonyok közt miért is tette volna? – azt a hatalmas folklorisztikai tényanyagot, melyet majdnem egy évtized alatt kisebb részben ő maga, nagyobb részben az ország távoli pontjain barátai és ismerősei gyűjtöttek össze.”

Egyben azonban vitába kell szállnunk Kósával, mikor ezt írja: „A történeti irodalomban hosszú ideig tartotta magát az a vélemény, hogy Ipolyi Arnoldot elkedvetlenítette Csengery Antal bírálata, ezért elfordult a folklórtól, sőt egy időre a tudománytól is. Bizonyos jelek valóban erre mutattak, de mellőzést nem szenvedett, mert a *Magyar Mythológiát* kitüntették Marczibányi-jutalommal, és őt pedig az Akadémia tagjai közé választotta. Inkább az történt, hogy maga a mű hamarosan elveszítette időszerűségét, ahogy már a megjelenéskor is más világ vette körül, mint 1846-ban a fogantatásakor. Ipolyi érezte ezt, ha le nem is írta.”

A magyar őstörténet mindig időszerű lesz. Azonban amíg a magyar ősvallást pogányként kezelik, vagy valami eretnekséget állítják be mint őseink vallását, amíg ellentétet látunk a magyar ősvallás és a Szent Istváni eszme és kereszténység közt, addig a téma különösen időszerű. Ezért Kósa kiértékelése végső fokon, nagyon is igaz. „Nem időszerűségét nyerte vissza. [...] Forrásértéke emelkedett meg, ahogyan Tolnai Vilmos 1923-ban, a szerző születésének százados évfordulóján megfogalmazta, (Ipolyi) voltaképpen fölfedezte a magyar folklórt.”

Nézzük tehát most egy másik, az interneten is elérhető forrásból,³² hogy mit is találhatott Ipolyi a magyar ősvallásról.

Kovács Bánk ferences szerzetes, többször is hivatkozik Ipolyira: „Ipolyi Arnold hosszan foglalkozik a pogány magyarok felfogásával, miszerint Isten érzékelhetően irányítja népének életét. Ezt az ősi kinyilatkoztatásból megőrzött hitet a zsidó-keresztény³³ tiszta istenhitnek csak realizálni és erősíteni kellett István lelkében.” Egy másik helyen ezt írja: „Nagy kár, hogy a magyarok ősi hitvilága csaknem elveszett. Ipolyi Arnold váradi római katolikus püspök Magyar mythologia című művét értékmentő szeretettel írta meg.” Tény, hogy a 19. század volt az utolsó korszak, amikor még lehetett országszerte a szóhagyományra építeni. Az iparosodás szétszórta a családokat, a gyermekeket szétválasztotta a szülőktől, és a szóhagyomány lassan kihalt legalább is a városokban. Eldugott közösségekben, mint az erdélyi falvak, Lukács Atya még talált számottevő értékes adatot, de ő is inkább már írott néprajzi munkákban és múzeumokban kellett, hogy kutasson.³⁴

Azonban Kovács sem tud megszabadulni a „Honfoglalás” eszme fontosságától az őshonos magyarság rovására, mikor ezt írja: „Különleges hivatású, küldetésű nép a magyar. Jézus Krisztus földi élete idején még valahol Ázsiában él, nem is nép, csak törzsszövetség: hol 10 (onogur), hol 7 (besgur) formában. Ezer év kell hozzá, hogy Európa közepébe jusson, itt országnyi földet foglaljon el, majd néppé formálódjék és államot alapítson. Nem készet kap, mint a zsidó nép annak idején, de csodálatosan szépet és termékenyt, Isten áldotta földet.” Ezzel szemben az újabban kiderített tény az, hogy őseink már évezredekkel Jézus születése előtt elfoglalták ezt a gyönyörű területet, bár az

³² Kovács L. P. Bánk: Magyarok Nagyasszonya; Letölthető <http://penta.hcbc.hu/ppek/k414.htm>. Az itt következő idézetek Kovács könyvéből valók.

³³ A „zsidó-keresztény” kifejezést eredetileg a judeó-keresztény erkölcsi és értékrendre, különösen a Tíz Parancsolaton alapuló erkölcsrendszerre alkalmazták, és csak a XX században lett – sokak által megkérdőjelezve – átértelmezve és a hit és vallási rendre alkalmazva. Ezért anakronizmus Szent István korára alkalmazni. Akkoriban (a 19. századig) általánosságban csak a „keresztény” kifejezést használták.

³⁴ Lukács Atya könyvének bibliográfiája szerint nem ismerte sem Ipolyi püspök, sem két rendtársa, Kovács Bánk és Bozsóky Pál munkáit.

államalapítás váratott magára Szent István apostoli királlyá koronázásáig. Így helytelen azt írni, hogy őseink elfoglalták a gyönyörű Kárpát medencét. Helyesebb ezt úgy felfogni, hogy a két csoport, az őslakós és a hazatért magyarok újra eggyé ötvöződtek, olyan országot alapítottak, amely képes volt ezer évig túlélni a történelem viharait Európa két nagy főútvonalának kereszteződésénél. Ezért helytelen az a feltevés is, hogy ősvallásunk a vándorlások alatt a törzsekre ragadt eretnokségekből állt. Így őseink nem vitatkozhattak azon, hogy Jézus és Mária zsidók vagy pártusok voltak, vagy, hogy az Ószövetséget el kell-e fogadnunk. Számukra, illetve az itt őshonos lakosság számára ezek ismeretlen fogalmak lehettek.

Még kell pár szót szólni az u. n. „pogány” vallási emlékek és gyakorlatok állítólagos „tüzzel-vassal” való üldözéséről. Lukács Atya idézi Nagy Szent Gergely Pápa (590-604) utasítását, ami nagyon hasonló a II. Vatikáni Zsinat szelleméhez, hogy t. i. „nem szükséges lerombolni a pogány kultikus helyeket. Szenteljétek meg azokat..., hogy akik ott eddig a pogány isteneknek hódoltak, ezután már a keresztények Istenét imádják.” (54 o) Tehát az ősvallás irtása nem a katolikus elvekből fakad. Inkább politikai küzdelem volt István és Koppány, valamint a kettő utódai közt, és még a Géza alatt behívott nyugati hittérítők, akik esetleg birodalmi érdekeket is szolgáltak. Ez persze nagyban hozzájárulhatott a vallási ellentétnek és erőszak alkalmazásához, ahogy a modern írországi „vallásháború” és az erőszak használatát nem a vallási nézetek különbözősége okozza, hanem az angol párti protestánsok, akik az Anglikán egyházhoz tartoznak, és a függetlenséget óhajtó katolikusok közti politikai ellentét. Kétségtelen azonban, hogy nagy kár volt a fontos iratok és egyéb emlékek elpusztulása. Szerencsére a szóhagyományból sok fenn maradt.

Említést érdemel Kovács vallomása, ami lehetne jelen tanulmány mottója is: „Mindig magyarnak és katolikusnak éreztem magam. Ezért fáj, ha ezt a kettőt összeférhetetlennek, összeegyeztethetetlennek, sőt ellenségnek tartja valaki, legyen az illető tudós vagy sarlatán.[...] A kereszténység nem ellensége volt őseink hitének, hanem megszentelője.” És annak kellene lenni ma is!

Pogány őseink istenhite, vallása :

A Magyarok Nagyasszonya a mennybevitt Szűzanya, a világ Királynője

Páter Kovács a Magyarok Nagyasszonya címet adta könyvének, de ennél sokkal bővebb a témaköre. Természetesen a Nagyasszony tisztelettel kezd. „A Magyarok Nagyasszonya a mennybevitt Szűzanya, a világ Királynője.” Ez a fogalom, és a Királynő megfelelő ünneplése, még a Szent István előtti korból származik.

Kovács szerint „A szent király nem elégedett meg azzal, hogy az ő lelkében éltek ama magasztos gondolatok a Mennyek Királynője és a magyarok kapcsolatáról. Elevenné akarta tenni ezt a tudatot a nép körében is. Nagyon jól ismerte nemzetét, tudta, hogy annak idején a pogány Nagyasszonynak ünnepeit milyen aprólékos gonddal készítette elő, milyen pazar fényvel tartotta meg, következésképpen az ünneplés pompájával fejezte ki, hogy őt mennyire szereti. Legyen még nagyobb, még fényesebb ünnepe az igazi, az élő, mennyei Királynőnek, a Nagyboldogasszonynak.” Tehát a Nagyasszony tisztelet határozottan része volt a magyar ősvallásnak. Ez egyedülállóvá teszi a magyar ősvallást az összes ismert hagyományos vallás közt, mivel egyedül nálunk találunk Szűz Máriával rokon fogalmat. A kapcsolat a két fogalom közt olyan kézenfekvő volt, hogy az még Szent Gellért püspöknek is feltűnt, és a két fogalom azonosságát kimondta. Ezek után azon sem csodálkozhatunk, hogy István király Máriának mint a Magyarok Nagyasszonyának ajánlotta koronáját és az országot.

A magyarok istenhitével kapcsolatban Kovács Bánk Atya segítségül hívja Bozsóky Pált, egy másik ferences szerzőt, aki részletesebben foglalkozik a magyar vallás egyéb fogalmaival és

gyakorlatával. A magyarok útja a pogányságból a kereszténységig³⁵ c. könyvét, akinek bevezetőjéből idéz:

„A honfoglalás előtti magyarság vallási hovatartozásáról sajnálatosan szűkszavúak a görög és latin források. A neves arab utazók és geográfusok megfigyelései, feljegyzései sem elégitik ki teljesen a jogos érdeklődésünket. De egy dologban valamennyien megegyeznek: a magyarokat határozottan pogányoknak nevezik, de olyan pogányoknak, akik imádtak egy istent, a Mindenség Urát, s neki tiszteletük és hálájuk jeléül valamiféle áldozatot mutattak be.... Sőt, 'feltehetőleg' hittek egy bizonyos túlvilági életben is. Erre utalnak temetési szertartásaik és néhány feltárt emléktárgyuk. Az is bizonyosnak látszik, hogy meg voltak győződve arról, hogy a jótettért jutalom, a gonoszságért valamiféle büntetés jár.”

„Mint mondtuk, a pogány magyarok **egy** igaz Istent imádtak, a Mindenség Urát. Más kifejezéssel az Egek Urát, akinek lakhelyét távol, a Nap mögött képzeltek el. Onnét uralta a Nagy Mindenséget.... A 'magyarok istene' kifejezés szintén nagyon régi, de valószínű, hogy csak azt jelenti, hogy az az Isten, akit ők. imádnak, elég erős ahhoz, hogy imáikat meghallgatva, fegyvereiket győzelemre vigye. Tehát nem különálló Isten.”

Ami a vezetőt illeti, az hasonlít a hagyományos pap-király fogalmához. „A fejedelem nem Isten, csak a menny vagy az ég kedveltje. Személye ezért sérthetetlen, ezért van joga uralkodásra, s ez a joga, kiváltsága mindaddig megmarad, amíg el nem veszíti 'az ég' vagy 'az Isten' kegyét, pártfogását....” Ezzel a kérdéssel külön foglalkozunk a következő (III.) részben.

Kovács szerint „Eme nagyon hézagossá ismertetés után is kitűnik, hogy sokkal tisztultabb hiedelemviláguk volt őseinknek, mint a görögöknek vagy rómaiaknak. Nagyon tisztelték, de nem imádták az ősök szellemét. Monogám házasságuk is tiszteletreméltó. Csodálattal szemléljük tehát az egyszerű, friss, tiszta magyar ésszel kialakított hiedelemvilágukat.

Örülünk annak, hogy az ősi kinyilatkoztatás aprócska magvaiból ennyire szép virágok nyíltak népünk lelkében, s nem tévedtek súlyos mértékben, mint nálunk nagyobb és műveltebb[nek tartott]³⁶ népek, pl. a rómaiak.”

Ehhez meg kell jegyeznünk, hogy őseink sem voltak kivételek az eredeti bűn következményeitől, hogy „értelmünk elhomályosodott, akaratunk rosszra hajlott lett,” ahogy azt a katekizmusban tanultuk. Ezért az „egyszerű, friss, tiszta magyar ész” valószínűleg valamiféle isteni kinyilatkoztatás segítette ilyen tiszta vallási fogalmak kialakításában.³⁷ Azonban, hogy az Ádámnak adott kinyilatkoztatás szóbeli továbbadása elégséges magyarázat-e, az erősen vitatható.

³⁵ Bozsóky Pál Gerő OFM: A magyarok útja a pogányságból a kereszténységig; Kovács szerint ebben a kötetben minden, a magyarok ősvallásával kapcsolatos elmélet megtalálható, a tárgyi források bőséges ismertetésével, szakszerűen feldolgozva. <http://www.agape.hu/hu/kiadvanyok/multunk.shtml>

³⁶ Beszúrás, B. S.-tól

³⁷ Katekizmus: #37 Mindazonáltal az ember a történelmi körülmények között, melyekben él, sok nehézségbe ütközik Isten pusztán értelmi világossággal való megismerésében: "Igaz, hogy az emberi értelem önmagában képes a saját erejéből, természetes fényénél biztos és igaz ismeretet alkotni egy személyes Istenről, aki gondviselésével őrzi és irányítja a világot; ugyanígy egy természeti törvényről, melyet a Teremtő oltott a lelkünkbe. Mégis számos tényező akadályozza, hogy értelmünk e természetes képességét hatékonyan és gyümölcsözően használjuk. Amik ugyanis Istenre s az Isten és az ember közötti kapcsolatra vonatkoznak, olyan igazságok, melyek teljesen meghaladják az érzékelhető dolgok rendjét; ha pedig az életre alkalmazni és érvényesíteni akarjuk őket, önmegtartózkodást és lemondást követelnek. Az emberi értelem azonban -- mind az érzékek és a képzelet működése, mind az áteredő bűnből fakadó bűnös vágyak miatt -- ezen igazságok megismerésekor nehézségekbe ütközik. Így történik meg, hogy az emberek e témakörökben szívesen meggyőzik magukat arról, hogy hamis vagy legalábbis kétséges az, amiről nem akarják, hogy igaz legyen."

#38 Emiatt az ember rászorul arra, hogy Isten Kinyilatkoztatása megvilágosítsa nemcsak azokban a dolgokban, melyek meghaladják értelmét, hanem azért is, "hogy azokat a dolgokat, melyek vallás és erkölcs kérdésében az értelem számára

Kinyilatkoztatás alatt általában, és elsősorban a sugalmazott, bibliai kánonba felvett könyvekre gondolunk. Ez a formális kinyilatkoztatás. Azonban hivatalosan elismert hittétel a biblián kívüli, informális kinyilatkoztatás, mint pl. a látomások, lehetősége.³⁸ Így nem tudjuk, Isten milyen kinyilatkoztatással tartotta életben az egy-isten hitet a primitív, hagyományos társadalmakban, vajon az ádámí ős-kinyilatkoztatáson kívül milyen kapcsolatot tartott fenn a nem zsidó népekkel. Így azt sem tudjuk, hogy a magyarok Nagyasszony hite az Ádámnak adott kinyilatkoztatástól származik, vagy informális külön-kinyilatkoztatásból. Tény az, hogy őseink hittek a Nagyasszonyban, és ez szinte egyedülálló a különböző „hagyományos” vallásokban.

Az első részben már felmerült a kinyilatkoztatás kérdése a hagyományos vallásokkal kapcsolatban, és mint láttuk, a Katekizmus is nyitva hagyja a különböző, bibliai kinyilatkoztatáson kívüli kinyilatkoztatás kérdését. *Dulles Bíboros szerint ez egy még megoldásra váró teológiai kérdés. Miért ne a magyar teológusok dolgozzák fel a modern tudományos eredményeket és egyeztessék össze az őskinyilatkoztatást, az Ábrahám népén kívüli kinyilatkoztatásokat és a melkizedeki papi rendet az Ábrahám népének adott kinyilatkoztatással és a levita papsággal.* Szent Pál tanítása ebben nagyon fontos forrás lehet. Ezzel, a Vatikáni Zsinat és az új Katekizmus szellemében, egyetemes jellegűvé tennék a Jézus előtti üdvtörténetet. Zakar András ezen a téren példaadó és úttörő munkát végzett a Sumér hitvilág és a Biblia, és a Melkizedek című munkáiban.

Kocsis István pedig részletesen ír őseink vallásáról és szerinte a fő probléma, hogy a mai „felvilágosodott” civilizációban nincs érzékünk a természetfeletti iránt, ezért nehéz egy ősi, hagyományos vallást megérteni. Hadd álljon itt egy rövid magyarózó idézet könyvéből.

„Ha a régi magyar Szentírás kérdéskörét tárgyaljuk, mindenekelőtt a következő kérdésekre kell válaszolnunk:

Létezhetett-e magyar Szentírás? Mikor és hogyan keletkezett? Mit tartalmazott?

Volt-e írott változata a magyar Szentírásnak, vagy nem volt? (Ezen belül: voltak írott szent könyveink, de eltűntek, eltűntették? Fába rótták a szent szövegeket, és ezért nem maradtak fenn? Kimutatható-e a szent szövegek leírásának a tilalma? Ha igen, nagyon erős volt-e ez a tilalom?) Alkalmas volt-e a magyar nyelv a magyar Szentírás lejegyzésére?

(Természetesen nem érintjük már itt, az 1. fejezetben e kérdések mindegyikét.)

A magyar szent könyvek, a magyar Szentírás kérdésköreit - látni fogjuk - csak akkor tanulmányozhatjuk érdemben, ha képessé válunk megérteni mindazt, amiről a magyar mitológia, népköltészet, archaikus népmese, valamint archaikus imádságaink vallanak. És ha megértettük, leírhatjuk következtetésként, hogy miképpen szánt Isten sajátos értelmet a magyar létnek. És mondhatjuk: ami arról szól, miképpen szánt Isten sajátos értelmet a magyar létnek, az a magyar Szentírás.

De fogalmazhatunk így is, ha a régi magyar Szentírás kérdésköreit tanulmányozzuk: ha létezett magyar szakrális királyság, akkor ennek története tulajdonképpen nem más, mint a magyar Szentírás. Bizonyítanunk tehát azt kell, hogy létezett magyar szakrális királyság. (Amennyire tudjuk, be is kell mutatnunk a történetét.)

Annál is inkább a maga bonyolultságában kell tárgyalnunk a magyar Szentírás kérdéskörét, mert nem tekinthetünk el attól, amire fentebb már felhívtuk a figyelmet:

- az újkorban (különösen a felvilágosodás után) nem vállalják a történetírók a történelem

ugyan nem hozzáférhetetlenek, az emberi nem jelen állapotában is mindenki akadálytalanul, határozott bizonyossággal, minden tévedés nélkül megismerhesse".

[38](#) U. o., #54 "Isten, aki az Ige által teremt és tart fenn mindent, a teremtett dolgokban állandóan tanúskodik az embereknek önmagáról, és ezenfelül, mivel meg akarja nyitni a természetfölötti üdvösség útját, az ősszülőknek kezdettől fogva kinyilvánította önmagát." 68 Isten szeretetből nyilatkozta ki és ajándékozta önmagát az embernek. Így végleges és bőséges választ ad azokra a kérdésekre, melyeket az ember élete értelmével és végével kapcsolatban föltesz magának.

metafizikai megközelítését;

- a hivatalosnak tekinthető elvárások szerint a magyar őstörténetben nem lehet szó semmiféle kinyilatkoztatásról, küldetésstudatról, a magyarság akkor sem lehet Isten által valamely feladatra kiválasztott nép, ha a források erről szólnak.

Pedig a régi magyarság történetében, a magyar őstörténet, magyar ókor, magyar kora középkor történetében központi kérdés a küldetésre való kiválasztása a magyar nemzetnek. Látni fogjuk, hogy éppen a magyar küldetésstudatról tudunk meg legtöbbet a forrásokból.

A magyar Szentírásnak része volt bizony mindaz, amit mi a régi magyar küldetésstudat kérdésköreiként tanulmányozhatunk. Szóljunk erről már itt nagyon röviden, de le nem egyszerűsítve. Mi e küldetésstudat lényege? A régi magyarok hittek az egy Istenben, a Világ és az Ember Teremtőjében, abban, aki Teljességében felfoghatatlan, de megnyilvánulási, megjelenési formáiban mégis megismerhető, abban, aki egyetlenségként Igazi - de megnyilvánulási, megjelenési formái végtelenek. Legmagasabb rendű, Önvédő Megnyilvánulása Istennek az Élő Égi Igazság, a legnagyobb Erő, a legszilárdabb Hatalom. Büntető vagy védelmező hatalom: igazságérvényesítő, illetve szeretetoltalmazó. A régi magyarság hite szerint az Élő Égi Igazság népet választ magának, aki által érvényesíti akaratát. A magyarságot. A régi magyar küldetésstudatban a magyarság azért az Ég népe, mert az Élő Égi Igazság akaratának méltó végrehajtója. A magyarság különleges szerepe tehát az Élő Égi Igazságnak a méltó szolgálata.³⁹

Ahogy a történelmi tudományok egyre több adattal szolgálnak az emberiség múltját illetően, egyáltalán nincs kizárva, hogy új tényeket fedezzünk fel a múlttal kapcsolatban, ami hitünk mélyebb megértésére szolgálhat. Ismét a Katekizmusra kell hivatkozni, amely szerint "A Szentlélek segítségével az Egyház életében növekedhet a hitletétemény dolgainak és szavainak megértése."⁴⁰

A néphagyomány fontosságát magyar viszonylatban maga IV Jenő pápa elismerte 1444-ben irt bullájában, amelyben támogatását ígerte a Csíksomlyói Szűz Máriáról nevezett templom építéséhez, mert „ott a híveknek nagy sokasága szokott összejönni ájtatosságnak okából és naponta nem szűnik meg oda összefolyni.”⁴¹

Most pedig vizsgáljuk meg, hogy az ősmagyar vallásból és a buzgó Nagyasszonytiszteletből mennyi maradt meg a 20. század végére. Lukács Atya 1973-ban került Kostelekre, az „isten- háta-mögötti kis erdélyi faluba.” Egyszer a konyhában a kést kereste, és kérdésére a harangozó serdülő leánykája kissé élesen válaszolta, „Tudja a Babba Mária!” Ezt analizálva jutott el Lukács Atya oda, hogy „különféle körülmények összjátékának eredményeként ez a nép oly hamvasan megőrizte népi hagyományait, hogy bátran mondhatom, nincs is más ilyen település a Kárpát-medencében. Különösen, ami a hit- és a hiedelemvilágát illeti, valóságos televénytalaja az archaikus tradícióknak.”⁴²

További kutatásai a sumérokhoz⁴³ vezette Lukács Atyát. Felfedezte, hogy a mezopotámiai ÚR városában a Nap-istent tisztelték, míg Kis városban Babbát, azaz a Hold-istent.⁴⁴ Ez a felfedezés újabb gondolatáramlást indított, és a végső felfedezés adta a könyv címét: Csíksomlyó titka!

A sumér hold-istennő, a Babba ősi kultikus helye volt Csíksomlyó.⁴⁵ Ahogy a Babbát megkeresztelték és Babba Mária, azaz Szűz Mária lett belőle, úgy Csíksomlyót is „a kereszténység

³⁹ Kocsis István, A Táltos Paripa, Bp. Püski, 2008, 16. o.

⁴⁰ # 94.

⁴¹ Csíksomlyó titka, 25 o.

⁴² U. o. 58-59 o

⁴³ A sumér szónak több irata van: a Magyar Értelmező Kéziszótár sumért ír, azonban Lukács atya a könnyebben kimondható szumirt használja, de a sumér is használatos.

⁴⁴ azaz a nap mögött lakó Istent és a hold mögött lakó Isten-anyát.

megkeresztelte és lett belőle Mária kegyhely.”⁴⁶ Íme, a szóhagyomány több ezer éven át fenntartott egy ősi vallási fogalmat a 20. századig! Tehát az első részben ismertetett nyugati hagyományos vallás tanulmányok közt előkelő helyet kellene, hogy elfoglaljon Lukács Atya detektív munkája és óriási felfedezése.

Lukács Atya megjegyzi, hogy más szerzők e témával foglalkozó írásait tudatosan elkerüli, mert ő eredeti források alapján akarta megfejtetni Csíksomlyó titkát, azonban miután megfejtette a titkot, akadt kezébe néhány olyan mű, amely megerősítette meglátását, Így pl. a helynevek tanúsága érdekes volt. Esztergomot, a magyar primások városát, Istárról, a Hajnalcsillagról nevezték el, és a Hajnalcsillag a Babba egyik szimbóluma volt. Ugyanakkor Mária a Lorettói Litániában is Hajnali Szép Csillag néven található. A Bibliai Lexikon pedig kifejezetten azonosítja a Jer. 7:18 és 44:17,18,19-ben szereplő Mennyei Királynőjét mint Istárt. Hogy kerül Istár kapcsolatba az ősi magyar várossal?

Itt meg Badinyi Ferenc segít ki. Valaki felhívta Lukács Atya figyelmét Badinyi Esztergommal foglalkozó munkájára és a Badinyi által feldolgozott ékírásos adatok szerint „ennek az égkirálynőnek tisztelete a Duna-medencében már a Kr. Előtti 5000. évben megvolt, miképpen azt a Körös-kultúra népéről megállapította Wooley és Hawkes. Maga az Ister név is őt jelenti Istár után. Ister-Gam pedig az Ister folyó hajlatát jelenti. Suméruul GAM: gamó, kamó, vagyis minden, ami görbe!”⁴⁷

A sumér-magyar viszony megértése egyébként érdekes átalakuláson megy keresztül. Eredetileg a nyelvi hasonlóságok miatt feltételezték, hogy a magyarok valamilyen úton-módon a szinte nyom nélkül eltűnt sumérok utódai. Azonban a Kárpát-medencei sumér kultúra az ásatási és képrásos bizonyítékok szerint időben megelőzte a mezopotámiai sumér leleteket. Így az a szinte hihetetlennek tűnő helyzet állt elő, hogy a sumérok a Kárpát-medencéből vitték az ádami őskinyilatkoztatást, vagy az esetleges magán kinyilatkoztatáson alapuló hitet és vallási fogalmakat Mezopotámiába, a két folyó, a Tigris és az Eufrátesz közé, ahol a történészek szerint valamikor a Paradicsom létezett. Ha ez így van, akkor a zsidó műveltségnek is, a suméron keresztül,⁴⁸ a Kárpát-medencei Körös- műveltség az egyik lehetséges forrása. Ezen ősműveltséget nemzetközi vonalon Vinca-műveltség név alatt ismerik, amelynek a Körös-műveltség is része.

Az ásatások és írott emlékeken kívül fontos tanúbizonyságot adnak a helységnevek, mint például Esztergom, és maga a nyelv is. Azonban ez már a nyelvészek feladata, amivel foglalkozni sem felkészültségem, sem időm nincs.

Így befejezésül még egy érdekes kérdésfelvetést kell megvizsgáljunk a magyarság hivatásával kapcsolatban. Kovács Atya könyvében felveti a kérdést a zsidóság illetve Izrael üdvtörténeti szerepével kapcsolatban:

„Szabad-e nekünk ilyen üdvtörténeti párhuzamot vonnunk?”

„Amikor itt és főntebb is üdvtörténeti párhuzamra utaltam, természetesen nem azt akarom állítani, hogy a magyar nép az üdvösség történetében ugyanolyan fontos szerepet kapott Istentől, mint a zsidóság. Azt azonban állítom, hogy Istentől nem idegen gondolat kiemelni a közösségből valakit

⁴⁵ Ennek a valószínűségét érdekes régészeti adatok támogatják: Mezopotámiában tudvalevőleg nincs aranybánya, és tudósok megállapították, hogy a sumér aranytárgyak Erdélyben bányászott aranyból készültek.

⁴⁶ U. o. 79 o.

⁴⁷ U. o., 184, idézi Badinyi Jós Ferenc, Az esztergomi –ISTER-GAMI oroszlánok titka, 1996, 65 o.

⁴⁸ Professzor Samuel Noah Kramer az ékírás, s a sumer irodalom elismert tudósa, a Pennsylvania egyetem ékírásos táblagyűjteményeinek gondnoka, valamint az asszirológia tanára, felsorol a Biblia és a sumer irodalom közötti néhány párhuzamot, melyek a sumer eredet kétségtelen jeleit hordozzák (The Sumerians; University of Chicago, 1963). Lásd ugyan csak Zakar, Melkizedek, 2. o.

vagy valakiket. Ezt Ő teljesen szabadon teszi, senkinek sincs joga számon kérni tőle, miért tette. „Jákobot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem”—idézi Szent Pál Malakiás prófétát. (Róm 9,13.- Mal 1,2-3).”

Tehát a magyar küldetés megvizsgálása nem az Ószövetség és a zsidóság kárára történik, hanem azt kiegészítheti, amennyiben, mint az több magán-kinyilatkoztatás, többek közt Gobbi Atyának adott üzenetek is sejtetik, és Szent Koronánk misztériumával lehet kapcsolatban, a második eljövételre vonatkozhat. Ha ez így van, akkor a kérdés, hogy t. i. melyik nemzet küldetése fontosabb, nem jön fel, mert a kettő párhuzamos, nem kizárja, hanem kiegészíti egymást. Persze ezt így kijelenteni kitesz bennünket a vádnak, hogy túlzott nacionalisták vagyunk.

Ezért fordítsuk meg a kérdést. Ha a tények ebbe az irányba mutatnak, szabad-e nekünk, rosszul értelmezett illetve ál-szerénységből, figyelmen kívül hagyni, esetleg megtagadni a szerepet, amit Isten, a Magyarok Istene ránk bízott?

Gobbi Atya magyar vonatkozású üzenetét 1981. augusztus 16-án kapta. Közzük a teljes szöveget, néhány időszerű megjegyzéssel.

1981. augusztus 16.

Szent István király ünnepe a Világegyházban

"Láthattad fiam, hogy gyermekeim mily hatalmas serege ünnepelte. a pápa felgyógyulását. Fatimai jelenésem emléknapiján tört ellenfele szeretett fiam életére, s vette célba ezzel Szívemet. Ám terve meghiúsult. Ezt az egész világnak jelként adta az Úr, hogy végül is Szeplőtelen Szívem diadalt arat majd általatok: Szeplőtelen Szívemnek magatokat átadott, s velem szüntelenül együtt imádkozó, együtt munkálkodó, együtt küzdő, együtt szenvedő papjaim; és az általatok Szívemhez vezetett, Szívemben élő többi hű gyermekem által...

*Jézusom Eucharisztikus Szívének békéjét fogja élvezni és kiárasztani az Egyház. **Jézusom földi helytartója többet tud Isten e nagy művéről, mint sokan mások.** Ő tudja, hogy az Úr e tervében különlegesen fontos helyet foglal el egy nép, amelyet első királyuk, a mai nap szentje, István, majdnem ezer éve már, hogy nekem följajánlva, tulajdonomba adott. Ezért hazáját századok óta már Regnum Marianumnak, az én országomnak nevezik. A pápa szemem előtt ismeretes a nép isteni küldetése, melyért évezredek történetének vértanúi sorával fizetett.*

*Ezért intézett e néphez rövid időn belül több üzenetet és Magyarország védőszentje, István király mellett ezért fordult ma hozzám Szívemet megindító szavával, hogy a nép **fontos örökségét** nekem Krisztus Anyjának, a szeretett magyar nemzet minden fia és leánya Nagyasszonyának gondjaiba ajánlja.*

Meghallgatom szeretett fiam kérését, s ezért intézem most üzenetemet általad e népem minden fiához és lányához. Ez a nép évszázadokon át öntestével védte a keresztény Európát a különböző pusztító, nem keresztény hadaktól. Önfeláldozó harcának egyik nagy diadalára emlékezteti ma is a keresztény világot a déli harangszó. A nyugat nemzetei Magyarországnak 'a 'kereszténység védőbástyája' kitüntető címet adták, de nem voltak hálásak e nép mérhetetlen véráldozatáért és emberfeletti szenvedéséért.

Ám Isten annál inkább kitüntette e népet azzal, hogy különleges tulajdonomba adta már állama megalapításánál. E korban pedig Szeplőtelen Szívem világraszóló

békediadala kiváltságos eszközéül adta.

A háború pusztítása után ezen ország Egyháza kapta ellenfelemtől a legérzékenyebb csapásokat.

... Az isteni irgalom viszont rendkívüli kegyelemforrást is fakasztott az országban, mely már sok éve egyre növekvő mértékben kiárad a föld minden népére. Emlékszel, a sátán e népből választotta eszközét, hogy a Szent Péter Bazilikában összetörje fájdalmas-anyai arcomat. Altemplomában viszont a pápa tiszteletemre felszentelte a Magyarok Nagyasszonya kápolnáját, mely itt a Világegyház szívében hirdeti Mária népe fontos keresztény örökségét, s emlékezteti Isten tervének ismerőit e nép nagy küldetésére.

Az én népemnek lelkileg át kell alakulnia, hogy e küldetést betölthesse Isten dicsőségére, az emberiség javára és saját boldogságára

Népemnek minden egyes fiát és leányát aggódó szeretettel hívom anyai Szívemre: A katolikus keresztények ajánlják fel magukat Szeplőtelen Szívemnek. Naponta imádkozzák el szentolvasóirat egyenként, vagy családjukkal közösen, a titkain elmélkedve. Törekedjenek Isten mindent átható, szerető jelenlétének és az én anyai segítő jelenlétemnek állandó tudatában élni. Ezzel, és ha Jézusom megváltó áldozatából misehallgatás, áldozás és imádás révén kegyelmi erőt és szent örömet merítenek, le fogják győzni bűnös szenvedélyeiket, nem teszik szeretetlenséggel pokollá egymás életét, nem hagyják magukra a szenvedőket és öregeket, nem emelnek gyilkos kezet születendő gyermekeikre, nem hagyják Isten nélkül felnőni őket, s nem gátolják, hanem segítik őket a legszentebb hivatásuk felé.

Anyai szeretettel hívom nem katolikus keresztény gyermekeimet is, hogy Jézusom első követői példájára velem, Jézus Anyjával együtt, egy szívvel, lélekkel állhatatosan imádkozzanak, hogy mihamarabb megvalósuljon országomban Jézusom végakarata, hogy a Krisztus-hívők mindnyájan egyek legyenek a hitben, Isten és egymás szeretetében, egyetlen, szent egyetemes apostoli Egyházának közösségében. Nem keresztény és magukat ateistának valló gyermekeimet is szeretettel hívom az Élet Forrásához, Isteni Megváltójukhoz, aki értük is meghalt, s feljűk is kiáltja: 'Aki szomjazik, jöjjön hozzám ... ' hogy életük legyen, és bőségben legyen, hogy a sírgödör borzongató sötétsége helyett a boldog örök élet tündöklő fénye ragyogja be sokszor oly nemes törekvésekkel teli életűjüket.

Meg kell újulni én népem a hitben, reményben, bűnbánatban és engesztelő SZERETETben Isten iránt, Szentségi Jézusom és Szeplőtelen Szívem tiszteletében, hogy a megújító Szentlélek alkalmas eszközöként betölthesd nagy, szent, boldogító hivatásodat a teremtő Örök Atya dicsőségére, a megváltás örök művének kiteljesedésére, a szerencsétlen, önmagát pusztító emberiség megmentésére és üdvözítésére." (La Madonna ai suoi Sacerdoti prediletti Különálló, válogatott üzenetekből)⁴⁹

Az 1997 előtti üzeneteket tartalmazó, több, mint 1000 oldalas kötet idézi Gobbi Atya lelki vezetőjének a 21. olasz kiadáshoz írt bevezető megjegyzéseit, amelyben a vezető tanácsolja, hogy az

⁴⁹ Gobbi Atya 1972-től kap u. n. belső üzeneteket Szűz Máriától. Az első üzenetet Fatimában kapta. Ezen üzenetek következményeként alapította meg az egész világra kiterjedő Máriás Papi Mozgalmat. Az Egyház, és II. János Pál pápa jóváhagyta a Mozgalmat. Ezt az üzenetet megtaláljuk a Máriás Papi Mozgalom által 1998-ban kiadott, az 1996-1997-es években kapott üzenetek könyvében mint Függelék, 113-115 oldalakon.

üzenetek értelmezésében figyelembe kell venni korunk sajátosságait és az üzenetek általános vonalát. Ezt a két támpontot így foglalja össze:

- *Világosan kitűnik belőle ... hogy a napjainkban világméretűvé vált elméleti és gyakorlati ateizmus egy új ateista és materialista civilizációt épített fel, amely a bűn általános igazolásához vezet. A bűnt nem tekintik többé erkölcsi rossznak" hanem a tömegtájékoztató eszközök mint értéket és jót magasztalják fel. Így terjed az a szokás, hogy bűnben élnek, hogy azt nem gyónják meg többé, hogy a keresztény elkötelezettséget szociális és közösségi szintre fokozzák le, elfeledve a személyes kötelezettséget, hogy Isten kegyelmében éljenek, és hogy az élet~ szentség útján járjanak. Ebből fakad az üzenetek állandó felhívása a megtérésre, aszketikus erőfeszítésre a bűn elleni küzdelemben, hogy az ima, a vezeklés, a teológiai erények, különösen az alázatosság, a tisztaság, az engedelmisség mindennapi gyakorlása útján járjunk, Máriát követve, aki mindenki számára az életszentség példája és modellje.*

- *Végül megtalálható benne az állandó és világos utalás az idők apokaliptikus voltára. Ebben élünk, és leginkább az üzenetek ezen jellege hoz zavarba és botránkoztat meg sok embert. De miért kell megdöbbsennünk? Nem mutatja-e talán sok jel, hogy pont ezeket az időket éljük?*

Mindezeket néhány jelentős szónak a fényében kell szemlélnünk, amelyeket VI. Pál pápa mondott 1977-ben, egy évvel a halála előtt és amit Jean Guittou "A titkos VI. Pál" című könyvében találhatunk a 152. és a 153. oldalon. Ennek lényege: "Nagy zavar van ezekben az időkben a világban és az Egyházban, mert a hit kérdésessé vált.

Előfordul, hogy visszacseng fülembé Jézus szomorú kérdése szent Lukács evangéliumából: "Amikor az Emberfia visszajön, talál-e még hitet a földön?" Előfordul, hogy könyveket adnak ki, amelyekben a hitet csupán néhány fontos szempontra leszűkítve tárgyalják és, hogy a püspökségek hallgatnak, mert nem találják különösnek ezeket a könyveket. Ez szerintem különös.

Némelykor újra olvasom az idők végéről szóló evangéliumot, és megállapítom, hogy napjainkban feltűnnek a végnek egyes jelei.

Közel vagyunk-e hozzá valóban? Ezt sohasem tudjuk meg. Mindig készen kell állnunk, de még mindez nagyon sokáig is eltarthat. Amikor a katolikus világot szemlélem, engem meglep az, hogy olykor uralkodóvá válik a katolicizmuson belül látszólag egy nem katolikus gondolkozásmód, amely holnap talán megerősödik. De ez sohasem fogja az Egyház gondolatát képviselni. Szükséges, hogy fennmaradjon egy kis nyáj, bármilyen kicsi legyen is az." (VI. Pál)

Miért botránkoznak meg tehát, ha ma Mária, az Egyház Anyja, erőteljesen lép közbe, hogy kis nyáját kialakítsa, amely hű marad majd Krisztushoz és az Egyházhoz? Az én kívánságom az, hogy aki e könyvet kezébe veszi, kapjon segítséget, hogy e hűséges kis nyáj tagja lehessen,⁵⁰ amelyet a Szűzanya Szeplőtelen szíve biztos menedékében nevel és őriz mindennap.

Lehetséges, hogy a magyar nemzet lesz ez a kis nyáj? És ha mi lennénk a nyáj, mivel a nyájhoz pásztor is kell, a Szűz Anya majd küld megfelelő pásztor is a nyájához. Itt még fel kell hívni a figyelmet, hogy eszerint az írs szerint a hit még az Egyházon belül is „kérdéses,” és Szent Pál szerint az aposztázia, azaz a hit hiánya az egyik előjele az utolsó, „apokaliptikus” időknek. Lehetséges tehát, hogy a magyarság küldetése erre az időre vonatkozik? Ha igen nincs vesztegetni való idő a nemzet felébresztésére, hogy ne érjen készületlenül bennünket sem az Antikrisztus fellépése, sem Jézus második eljövetele.

Befejezésül és összegezésül, nézzük meg melyik a két hídfő, amelyek közt lehetséges hidat építeni, es mi az ál-hídfő, amellyel nem lehet „egy gyékényen árnálni?

A kereszténység, azon belül a katolikus egyház az egyik hídfő, a másik az ősmagyar vallás, amelyet lehet „hagyományos vallásnak,” vagy „krisztusváró” kultúrának, vagy „proto-kereszténységnek” nevezni. Azonban nem lehet egy gyékényen árnálni a pogány, vagy materialista-

⁵⁰ A Papokhoz, Szűzanyánk Szeretett Fiaihoz, Máriás Papi Mozgalom, 1996, 10-11 o.

pozitívista és a különböző, ősmagyar vallásunktól idegen izmusokkal, eretnekségekkel és más vallási konstrukciókkal, amit egyesek, mint magyar ősvallást próbálnak feltüntetni. De persze az üdvözítő vallást nekik is hirdetni kell, nem lehet kizárni senkit az üdvözülésre való útról.

Egy másik hasonlatot használva, a vonalat nem a kereszténység és az ősmagyar vallás közt kell meghúzni. A kereszténység és az ősmagyar vallás a vonal egyik oldalán állnak, és az idegen befolyások és hatások alatt kialakult mozgalmak a másik oldalon.

Ezért a Püspöki Karnak elsőrendű feladata kell, hogy legyen, szimpatikus hozzáállással kikutatni, ha kell, a Vatikáni Könyvtár segítségével, és megállapítani a valós magyar ősvallás lényegét, hogy ez a kényes kérdés végre megoldódjon.

* * * * *

Bár a Vatikán adott ki utasítást a „hagyományos vallásokkal” kapcsolatban, a megváltás előtti korszak nem levita azaz a Melkizedek rendje-beli papságnak az egyetemes üdvtörténetben való szerepének teológiáját eddig nem dolgozták ki.

Az őseinknél honos sámán illetve táltos rendszer valamint a pap-király dinasztia, mint az Árpád házi királyainkról egyesek vallják, is hiányzik a hagyományos vallásokkal foglalkozó egyházi irodalomban, így szükség lenne ezt az űrt kitölteni magyar etnológusoknak és teológusoknak. Azonkívül szükség lenne az (árpád házi) pap-királyok és a bibliai Melkizedek közti viszonyt tárgyilagosan megvizsgálni. Zakar András itt is úttörő munkát végzett Melkizedek c. Dolgozatában és A Sumér Hitvilág és a Biblia című könyvében.

III rész. Ósmagyar papság, pap-királyság, és Melkizedek

Sajnos, nem maradt fenn megbízható dokumentáció őseink papságáról, de az bizonyos, hogy volt valamiféle papságuk, mert annyit biztosan tudunk, hogy fehér lovat áldoztak Istenüknek, az áldozat pedig papsággal jár. Így, bár a források megegyeznek, hogy volt valamiféle papság, a különböző hagyományok és értelmezések szerint többféle papság jöhet szóba. Róna-Tas Andrásnak a VIGILIÁBAN megjelent cikke szerint az általános nézet az, hogy „a magyarság a kereszténység felvétele előtt sámánhitű volt.” Szerinte

„A samanizmus a hitvilág egy sajátos rendszere, amelyet sok szál köt más hiedelemrendszerekhez, azoktól mégis néhány alapvető vonás révén elválasztható. A központban a sámán áll. A sámán elválasztandó a hiedelemvilágban cselekvőként működő minden más személyiségtől, így a jóstól, az orvoságos embertől, a rontó boszorkánytól stb.

A **sámán** olyan személy - férfi vagy nő - aki az elődeitől átszármaztatott készségek és maga által szerzett képességek révén a közössége és a túlvilág között kapcsolatot teremt, (...). Fel tudja venni a kapcsolatot a túlvilági lényekkel, rendszerint a védő szellemekkel. A mélyebb transzban ez a kapcsolat a sámán saját lelkének repülése során történik. Ekkor képes a túlvilágban mozogni és a túlvilágiakkal kapcsolatot felvenni. Ezek megjelenését, néha távoli helyekről való érkezését a transz beállta jelzi. A túlvilági lények sokfélék lehetnek, de meghatározza őket az a túlvilág amelyben a sámán tevékenysége lezajlik. (...) A sámán tevékenysége révén a túlvilág üzeneteinek közvetítőjévé és értelmezőjévé válik, és ezért a közösség számára a túlvilággal szembeni biztonság érzését adja. A sámán rituális tevékenységének látható külsőségei - a rituális ruházat, a testdíszítés, a tevékenység mozgásformái és helye - a közösség hagyományai által meghatározottak. (...)”⁵¹

Ugyanakkor a Katolikus Lexikon a táltosnak hívja őseink papjait, és sok vonást, amit Róna-Tas a sámánokra ruház, a Lexikon a táltosok jellemzőiként sorolja fel:

táltos: az ősmagyarok természettudományokban járatos, tudós gyógyító embere, papja (...). Valószínű a táltosok voltak azok a nagy tudású emberek, akik a magyarság „kusza és véletlenszerű” szellemvilágát a magyarok Istene alá rendezték. (...) - Ez a hitvilág semmiképpen sem nevezhető „primitívnek”, hanem a valóság adott körülményekhez való alkalmazkodásának tekinthető, mely a természettel, az ismeretlennel való szoros kapcsolatból ered. Az eltűnt táltos szerepe egy ősi hitvilág pusztulásának tragikus jele, az ősi hagyomány a civilizált világban babonának minősült.⁵²

Hogy tovább bonyolítsuk a kérdést, a Katolikus Lexikon ezt írja a mágusokról:

„**mágusok** (a sumér *imga*, 'tiszteltreméltó' szóból, az [Avesztá](#)ban *atrava*, óperzsául *magus*, gör. *magoi*): 1. a médek papi osztálya, „a tiszta férfiak”, akik egyszerű, önmegtagadó életet éltek, ismerték és tanították a vallási bölcsességet, és indoiráni kultuszt végeztek.”⁵³ Más források, mint pl. a Wikipedia, megemlíti a mágusok profetikus szerepét is. Sokan gyanakodva nézik a mágus megnevezést, azonban tudni kell, hogy a katolikus misztika szerint van fehér és fekete mágia. Egyik jó irányú, jó szellemektől származik, a másik rossz, a sátán mesterkedése. Azonban az Egyház óvja a misztikában tapasztalatlanokat minden fajta mágiától, mert esetleg nem tudnak különbséget tenni, és a sátán befolyása alá kerülnek. Példa a két fajta mágiára mikor Mózes csodákat művelt a fáraó előtt, az fehér mágia volt, mert Istentől származott. Mikor az egyiptomi pogány papok ugyanazt megismételték,

⁵¹ Magyarság és kereszténység a honfoglalás előtt, www.vigilia.hu/1999/11/9911ron.html

⁵² [Magyar Katolikus Lexikon](#) > [T](#) > [táltos](#)

⁵³ [Magyar Katolikus Lexikon](#) > [M](#) > [mágusok](#)

az fekete mágia volt, mert a Sátántól származott. Persze végül, mikor a kettőt összevetjük, Isten ereje hatalmasabb, mint a sátáné. Ezt olvassuk a bibliában:

“10<>Mózes és Áron a fáraó elé járultak, és úgy tettek, ahogy az Úr parancsolta. Áron a fáraó és szolgálói elé dobta a botját, s az kígyóvá változott. 11<>Erre a fáraó hívatta a tudósokat és varázslókat, s az egyiptomi varázslók ugyanazt a jelet mutatták tudományukkal. 12<>Mind ledobták botjukat, s azok kígyóvá változtak. Áron botja azonban elnyelte a botjaikat.”⁵⁴

Sámán, táltos, mágus? Melyik az igazi, vagy lehetséges, hogy lényegében azonosak, csak különböző kutatók és szerzők más szempontot hangsúlyoztak, így más nevet használtak? Lehetséges a különböző fogalmak közös nevezőit kiemelni? Ami legszembetűnőbb, mind háromnak személyes kapcsolata van a túlvilággal, a szellemekkel. Az nem tűnik ki a definíciókból, hogy a szellemek meghalt emberek lelkei vagy Isten angyalai, viszont az világos, hogy a hagyományos vallások papjainál-sámánjainál nem rossz szellemekről van szó. Ez tehát egy fajta papságot jelent, ami Istennek való áldozatbemutatással jár. A mi ős-papjaink, a hagyomány szerint, fehér lovat áldoztak a Magyarok Istenének.⁵⁵

Másik közös tulajdonság a gyógyítás, segítség, jót-tevés. A 70'es években részt vettem egy amerikai indián sámán nő előadásán aki elmondta, hogy neki különleges gyógyító képessége van, de azt nem foglalkozáskép űzi, pénzt nem fogad el, legfeljebb felajánlást, mert ha pénzért csinálná, elvesztené ezt a képességet. Isten azért adta ezt neki, hogy segítsen az embereken, nem azért, hogy meggazdagodjon.

László Gyula A honfoglaló magyar nép élete c. Munkájában idéz egy sámánavatási szertartásból, amelyben az áll, hogy a szegénytől „ne kérjél nagy díjat, vedd csak amit neked felajánlanak... Ha egyszerre hív egy gazdag és egy szegény ember, akkor először a szegényhez kell menned.”⁵⁶ László szerint „a sámánságot nem lehet csak tanulni, hanem az eleve elrendelés,”⁵⁷ azaz csak az lehet sámán, akit Isten erre meghív. Mint láttuk az u. n. Sámánpereknél, a sámánság túlélte a nemzet kereszténységre térését, sőt, Wass Albertnek székely legendákra épült története szerint, a sámáni hagyomány élt még a 20. Század elején is. A táltos, sámán és mágusnak másik közös tulajdonsága egy fajta papság, ami az áldozat bemutatással jár. A mi ős-papjaink, a hagyomány szerint, fehér lovat áldoztak a Magyarok Istenének. Ezzel kapcsolatban Dr. Zakar András Paulus Hungarusra⁵⁸ hivatkozva ezt írja

„Egyik munkájában, a Monita-ban többek között ezt a rendkívüli jelentőségű általános szempontot adja meg az ősi magyar mágus-vallás (ma idegen hatásra helytelenül többször 'sámán-hitként' emlegetik) elbírálásához: "Nem vétkezik az, aki állati áldozatok bemutatásával tiszteli a Napot, ha ezt isteni kinyilatkoztatás fényénél teszi: és ezt a régi magyarok papjainak javára mondom, még akkor is, ha ez a kinyilatkoztatás a régiek Legfőbb Lényétől (Ente Supremo) ered, mert az Istennel azonosítandó.”⁵⁹

⁵⁴ Kiv., 7:11-12.

⁵⁵ A „Magyarok Istene” kifejezés nem több-isten-hitre vall, hanem a kor szokása szerint még az egy Istent imádó népek is is, mint az izraeliták, úgy hitték, hogy nekik különleges kapcsolatuk van az Istennel. Egyben az Istennek ez a szinte kisajátítása a nép összetartását is szolgálta, tehát fontos szerepet játszott a népek társadalmi életében.

⁵⁶ László Gyula, A honfoglaló magyar nép élete, Magyar Élet kiadó, Bp. 1944, 387 o.

⁵⁷ U. O., 386 o.

⁵⁸ Paulus Hungarus - Az 1210-es években kánonjogot adott elő a bolognai egyetemen, 1219-ben a domonkos rendbe lépett. 1221-ben négy társával hazatért Magyarországra a rend megtelepítésének és a kun térítésnek a céljával. 1241-ben a tatár betörés idején szenvedett vértanúhalált a kunok földjén. Kánonjogi jegyzetei Notabilia címen és bűnbánati kézikönyve Summa de paenitentia címen maradt az utókorra. (<http://mek.niif.hu/01900/01954/html/index356.html>)

⁵⁹ Zakar, 16. o.

Így munkáiban Zakar következetesen mágusoknak nevezi a kereszténység felvétele előtti papokat, és a Melkizedek féle papsággal hozza őket kapcsolatba. Melkizedek egy egyén volt, mégis Szent Pál Melkizedeket mint egy fajta papi modellt, papi rendet emlegeti, és a levita papsággal hasonló értelemben ír róla. A Zsidókhoz írt levelében. azt írja, hogy Jézus is Melkizedek rendje-beli pap volt. A Szentírás kifejezetten tagadja a Melkizedek rendje kifejezést az Ószövetségi, nem héber, azaz nem levita papságra, de említ papokat illetve mágusokat, bölcseket, akikre ráillene a melkizedeki jelző. Így például a Számok könyve beszámol arról, hogy Balak haragra gerjelt Bileám ellen, mert Bileám, egy „pogány” pap, nem volt hajlandó megátkozni a zsidókat. A Biblia szerint akit Bileám “megáld, az áldott, s akit megátkoz, az átkozott. Isten nem csak beszélt Bileámhoz, hanem Bileámon keresztül megjövendölte a Messiást is.”⁶⁰ Másik eset Máté Evangéliumában Napkeleti Bölcsek története, akik szintén mágus papok, illetve pap-királyok lehettek, és ők voltak az elsők, akik meg tudták, hogy megszületett a Megváltó, és eljöttek imádni a Kis Jézust. Álmukban pedig üzenetet kaptak egy angyaltól, hogy más úton térjenek vissza hazájukba.

Erősen feltételezhető, hogy más népeknek is voltak valamilyen látnokai, táltosai illetve mágusai, akik áldozatot mutattak be, és akiken keresztül üzenetet és felvilágosítást kaptak a népek a túlvilágról illetve a természetfeletről. Sőt, mivel az ószövetségi könyvekben sok más népektől illetve kultúrákból átvett anyagot találunk, valószínű, hogy azok is ilyen mágusokon keresztül alakultak ki, és kerültek be később a Szentírásba.

Az Ádámnak adott őskinyilatkoztatással illetve a zsidóságon kívüli esetleges magán kinyilatkoztatásokkal kapcsolatban Zakar Szent Pálra, Szent Ágostonra és Szent Tamásra, illetve Schütz Antal Dogmatika tankönyvére hivatkozik.

„Az első szövetség erejében Jézus Krisztus, az isteni Közvetítő, már megtestesülése előtt kegyelmeivel megérintette a választottak lelkét, "mert Jézus mindenkor él, hogy közbenjárjon értünk" (Vö.: Zsid. 7, 25).

"Nem szabad azt gondolni, hogy a körülmetélés megadása előtt Isten szolgálói, akikben meg volt a Közvetítő hite ennek a Közvetítőnek semmiféle szentsége által nem nyújthattak kisededeiknek segítséget, bár az Írás valami súlyos ok miatt tudatlanságban akar hagyni bennünket annak mivolta felől" - mondja Szent Ágoston (Contra Juliánus V. 11, 45. vö.: Schütz, II. 392. l.).

"Szent Tamás nem minden valószínűség nélkül azt is tanítja, hogy a bukott természet állapotában más szentség is volt, így legalább egy a nagykorúak személyes bűneinek eltörlésére. Hisz a bűnbocsánat elnyeréséhez szükséges az Isten részéről a biztosítás, hogy a bűnbocsánatot és elégtételt elfogadja; tehát nem elég a merő személyi teljesítmény" (Schütz: u.o.). Az ősi sumér költészet megrendítő bűnbánati imádságokat mutat fel és megőrizte a pap feloldozást kérő imáját is. A kinyilatkoztatásból szintén kitűnik (Gen. 14, 17-20 stb.), hogy volt papság ("a felséges Isten papja volt"), volt áldozat ("kenyeret és bort hoz elő") és áldás ("megáldotta őt"). A Zsidókhoz írt levél szerzője mindezt megismétli és még azzal is megerősíti, hogy kimondja: ez a fajta papi rend "a halhatatlan élet erejéből" vagyis Isten kegyelméből született.

Az ősi kultúrfokon a legutóbbi időkig megtalálható titkos avatási szertartások erősen valószínűsítik a bérmlás és házasság szentségének az Első szövetség idejében való meglétét is: A magyar mágusok családjában, ill. a hetedik gyermekben öröklődő mágus hivatásra-adásban még a XIII. században is felfedezhetjük bizonyos papi szolgálat - megváltás előtti állapotra szánt - szentségének nyomait.”⁶¹

⁶⁰ Számok, 22:6.

⁶¹ ZAKAR, 116. o.

Zakar könyvében a Melkizedek-féle papság lényeges jeleiről és áldozatáról csak néhány vonást emel ki:

„Ahol van papság, van áldozat és vannak kegyelem-közvetítő jelek vagyis szentségek. Ezek megvoltak a Levita papságnál is és a Melkizedek-féle papságnál is. Ebben az utóbbi esetben "természeti" szentségeknek vagy a "megváltás előtti" szentségeknek hívhatnánk ezeket. Az a többlet azonban, ami a Melkizedek-féle papságot az Ároni-papság fölé emeli, az valamilyen személyes szentség, személyes és nem legális, előírások szerint igazodó, rubrikális szentség.”⁶²

Hogyan lehet a kereszténység előtti időkben "természeti" vagy "megváltás előtti" szentségekről beszélni? Ezt megmagyarázni elsősorban a teológusok dolga, azonban ahogy ma elfogadjuk, hogy van vágykeresztség, azaz szentéletű emberek, akik nem is hallottak Krisztusról, Krisztus halála által üdvözülhetnek, ha Melkizedek „a fölséges Isten papja”⁶³ lehetett, és az ószövetségi jámbor izraelitákat is a szentek közé soroljuk, miért ne lehetne közéjük sorolni a jámbor sumérokat, pártusokat, a honfoglaló magyarokat, Álmost és Árpádot, vagy a többi jámbor, ma nálunk pogánynak nevezett Ádám leszármazottakat? Nem lehet a vágykeresztség fogalmát kiterjeszteni, mint „megváltás előtti szentség,” amely a megváltással érte el teljességét?

Hasonlóan, nem lehet a bűnbánat szentségét kiterjeszteni, hogy Isten, a jóságos Atya, a megváltás előtt is adott módot egyénenként megbocsátani a bűnbánó ember bűneit, akik ezzel elkerülték a poklot, ha a mennyország még nem is volt nyitva előttük? Zakar András Schütz dogmatikájából idéz:

"Szent Tamás nem minden valószínűség nélkül azt is tanítja, hogy a bukott természet állapotában más szentség is volt, így legalább egy a nagykorúak személyes bűneinek eltörlésére. Hisz a bűnbocsánat elnyeréséhez szükséges az Isten részéről a biztosítás, hogy a bűnbocsánatot és elégtételt elfogadja; tehát nem elég a merő személyi teljesítmény" (Schütz II, 392. o.).

De ez nem elég Szent Tamás „minden valószínűségről beszél.” Azonban a suméroknál ez valóság volt. Zakar szerint „Az ősi sumér költészet megrendítő bűnbánati imádságokat mutat fel és megőrizte a pap feloldozást kérő imáját is.

Tehát ha volt áldozat, voltak szentségek, és volt a túlvilágról kapott üzenet, miért ne lehetne azokat, akiknek ez volt Istentől kapott hivatásuk, papságnak, talán még Melkizedek rendje szerinti papságnak tekinteni?

2009-10 a papság éve volt, imádkoztunk, hogy teológusaink és az Egyház talál időt és módot, hogy ezt a fontos kérdést tanulmányozza és tisztázza. Mint a megváltás előtti korszak közvetítői a túlvilág és az emberiség közt, fontos szerepet játszottak a hagyományos vallások egy-isten hitének megmaradásában, és korlátozottabb szerepben ugyan, de az újszövetségi papsághoz hasonló, karizmatikus szerepet tölthettek be. Még az is elképzelhető, hogy a sámánság és a mágusok szerepének tárgyilagos tanulmányozása segíthet az újszövetségi papságot is új szempontokkal gazdagítani.

Benedek Pápa 2009 júniusban, a Papság Évének bejelentése idején a Római Francia Szemináriumban tartott beszédében hangsúlyozta a papképzés problémáját, annak nehézségét, és a papi feladat lényegét: a rájuk bízottakat az üdvösségre vezetni.

„A papok formálása kényes küldetés. A szemináriumi formálás sokat követel, mert Isten Népeinek egy része lesz a jövőendő papokra bízva, annak a Népnek, amelyet Krisztus váltott meg, és

⁶² U.o. 115. o. Itt Zakar megjegyzi, hogy részletesebben egy előbbi, Melkizedek című munkájában tárgyalja ezt a kérdést.

⁶³ Gen. 14,18.

akikért életét adta. (...) A jövőendő papoknak sok tulajdonsággal kell bírniuk: emberi érettség, lelki tulajdonságok, apostoli lelkesedés, magas fokú intellektuális adottság...”⁶⁴

Hogy ki volt Melkizedek, azt nem tudjuk. Nincs közelebbi adat a Bibliában Melkizedek kilétére, de Zakar hivatkozik dr. Pass Lászlóra, aki

„megfejtette az ABRAKADABRA kezdetű gnosztikus, titkos varázsszöveget (Theológiai Szemle, Budapest. 1965 május). Arbadához, Ra isten "papkirályához" szóló ima van benne halálos betegért. (...) Nem lehetetlen, hogy Ábrahám "útközben" ezzel a rendkívül tekintélyes és holta után istenített szittyá "papkirály" megszemélyesítőjével találkozott s neki adott tizedet. Ennek a papkirálynak óriási tekintélyére vall az is, hogy a IX. században Álmos megyeri fejedelem Arbada papkirály magasztos emléke iránt való mély tiszteletből nevezte el fiát "ÁRPÁD"-nak, tehát nem „Árpácská"-nak /Gombocz/, hanem "HŐS"-nek.”⁶⁵

Tehát Melkizedek nem csak pap volt, hanem király is, papkirály. A Magyar Katolikus Lexikon szerint „az izraeli királyok, mint a középkori királyok általában, papnak, mégpedig a jeruzsálemi papság örökösének tekintették magukat. (...) A Zsid 7,2: [szerint] Melkizedek nevének jelentése, 'az igazságosság királya', más értelmezés szerint 'Sálem isten király' v. 'Melek isten igazságos' (M. Noth).”⁶⁶ Ez nem volt ritka a zsidóságon kívül sem. Mint láttuk, Arbada is papkirály volt.

Ez a hagyomány folytatódott nálunk is, még a Honfoglalás után is. Sokan úgy vélik, Álmos is papkirály volt, Árpáddal és Árpád házi királyainkkal együtt. A ferences Kovács Bánk ezt írja a Magyarok Nagyasszonya tisztelet kialakulásával kapcsolatban Géza Nagyfejedelemről:

“Géza fejedelem tisztán látta, hogy az addigi életforma nem követhető. A kalandozó, sok bajt okozó hét törzs idegen test Európa népei között, és nem tűrik el a zavargásainkat. Nincs itthon sem egység, a törzsek mind önállóak. Felmorzsolódunk, ha a viszonyok nem változnak. Ekkor az Isten Géza fejedelemnek egy álmot küldött vigaszul. Ranzani így adja elő az álmot:

„Egy éjjel álmában, csodás fényben ragyogó, gyönyörű asszonyt látott, akit sok előkelő szűz követett. Ő ezekkel a szavakkal szólt hozzá: Nyugodjál meg Géza, én Mária vagyok, az az érintetlen Szűz, akiről a keresztény emberek elmondták neked, hogy Jézus Krisztusnak, az Isten Fiának édesanyja vagyok ... Mennyei fény világosít meg, ez elűzi lelked minden homályát. Megismered Istent, aki téged alkotott. És most tudd meg, ami rejtve van előtted: fiút szül neked a feleséged, ő királyi rangban uralkodik a magyarokon, és az igaz Istennek kiváló tisztelője lesz... Én pedig megígérem neked, hogy érdemeiért, amelyeket Fiam előtt szerez, a te országodnak védője és különleges pátrónája leszek.”[3]

Talán furcsának tűnik, hogy ilyen fontos dologban álmot ad eligazítást. Van a Bibliában is sok példa erre. És gondoljunk arra, hogy mondáink szerint Árpád fejedelem édesapjának születését is álomlátás jelezte előre (Emese álma). „Géza álmából felocsúdva, hihetetlen örömmre és vidámságra hangolódik, és lelkében elhatározza, hogy minden részletében el akarja nyerni, amit a Boldogságos Szűz álmában előadott.”[Schwandtner, *Scriptores rerum Hungaricum*, Tom I. 583-4]”⁶⁷

Joggal vetődik fel a sámán és a papkirály közti viszony kérdése. László Gyula szerint kezdetben a sámán volt a fejedelem, de idővel a két szerep szétvált. A sámán csak az egyéni problémákkal foglalkozik, az egyének vagy kis közösségek áldozatait mutatja be, míg a papkirály akire a vérszerződéssel vagy beiktatással „ráhárult az egész népjöléte, fokozott volt a felelőssége. Ő, a

⁶⁴ HOLY FATHER'S ADDRESS TO FRENCH SEMINARY, 2009-06-26 <http://www.zenit.org/article-26293?l=english>

⁶⁵ Zakar András, MELKIZEDEK, kézirat, 1982, Szatmári István (USA) bevezetőjével, 14. o.

⁶⁶ [Magyar Katolikus Lexikon](#) > M Melkizedek,

⁶⁷ Kovacs L. P. Bank, OFM

napisten fia, fordulhatott egyedül az égben uralkodó istenhez.”⁶⁸ Árpád például három napig tartó áldozati ünnepséget (lakomát) tartott a Kárpát medence elfoglalása előtt.⁶⁹

Valószínű, hogy Szilveszter Pápa felismerte és figyelembe vette Szent István papkirályi mivoltát, és azért adományozott neki, a nemrég megkeresztelt, és a még megkeresztelendő ország jövő királyának a koronával egyetemben főkegyúri jogot, amit a Szent Korona révén a későbbi magyar királyok, így a Habsburgok is, örököltek.⁷⁰ Ugyanakkor a nyugati birodalom császárainak azért keményen meg kellett küzdeni az investitúra harcokban.⁷¹ Lukács atya kifejezetten „táltos-dinasztiának” nevezi az Árpád-házi királyainkat, és név szerint megemlíti szent Lászlót mint papkirályt.⁷²

Kocsis István egy lépéssel tovább megy. Szent István Intelmeinek helyes fordításából arra a meggyőződésre jut, hogy István, felismerve magának, népének, és az Európában egyedüli misztikus, beavató Szent Koronának a hivatását és fontosságát, felismerte a „szakrális királyság” fogalmát. Mint szakrális király a már létező Német-római Császárság, illetve a Szent Római Birodalom szerepét akarta átvenni, és a keresztény népeket és nemzeteket, azaz a nyugati és keleti kereszténységet, valamint a szittyá kereszténységet, magyar vezetéssel, a pápa lelki irányításával akarta egyesíteni egy új keresztény birodalomban.⁷³

Ez az elmélet Szent István korának sok tényét megmagyarázza, mint pl. miért nem akart István a császár hűbérese lenni, miért akarta a császár, aki saját maga alatt akarta megvalósítani a szent birodalmat, Magyarországot is bekebelezni, miért volt hajlandó a pápa koronát küldeni Istvánnak, stb. Érdekes ezen spekulálni, mi lett volna, ha Szent István terve sikerül.

Minden esetre, a Kocsis féle magyarázat összhangban van népünk hagyományos küldetésstudatával, és lehet, hogy az új, Jézus személyében megjelenő szakrális királyságban lesz szerepe a magyar nemzetnek. Ugyanakkor harmonizál a 11-12. század európai gondolkodással is. A világhírű Artúr Király legenda a 11. században kapott lábra, bár már a 9. században találunk latin nyelvű említést 12 csatáról, amiben Artúr harcolt volna.⁷⁴ Ezeket a különböző Artúri motívumokat [Geoffrey of Monmouth](#) foglalta össze a 12. század elején a *Historia Regum Britanniae* (Britannia Királyainak Története) címen. A soha nem létező király, Kamelot kastélya és a híres Kerekasztal Lovagjai a szakrális királyság angol változatának felel meg. A legenda szerit a VI. századbéli Artúri birodalom Izlandtól Norvégiáig terjedt. Tehát a szakrális királyi és birodalmi eszme nem volt egyedülálló abban a korban. Azonban míg az angolok a homályos rég-múltba helyezték a szakrális királyságot, Szent István a jövőt próbálta építeni. Ma, demokratikus és materialista korunkban ez ugyanannyira valószínűtlennek tűnik, mint a Táltos paripa és Tündér Ilona kastélya. A „Felvilágosodás” szelleme sajnos, kiirtotta belőlünk az idealizmust és a teljes valóság meglátását és elismerését. A 20. Században a tudományok kora a szellemi élet sötétkora lett.

⁶⁸ László, 391 o.

⁶⁹ U. O.

⁷⁰ **főkegyúri jog** (lat. *ius supremae patronatus*): 1. a hagyományos egyházjogi felfogás szerint az uralkodó Egyháztól nyert joga arra, hogy püspököt, apátot és prépostot nevezzen meg, illetve ilyen címeket adományozzon. A főkegyúri jog a mindenkori törvényes m. kir-nak *mint katolikus uralkodónak* az Egyh. pártfogása címén az Egyh-tól kapott egyházhatósági jellegű személyes kiváltsága volt, s lényegében különbözött a jogtól. Magyar Katolikus Lexikon, >F Főkegyúri jog.

⁷¹ Lásd [Magyar Katolikus Lexikon](#) > I > [investitúra-harc](#)

⁷² Daczó, 10-11 o.

⁷³ Kocsis, 288-295 o.

⁷⁴ Lásd Wikipédia, King Arthur cikk.

Edward Burne-Jones, *Artúr Király utolsó éjszakája (a Szent Korona a földön)*

Érdekesség, hogy a 19. századbeli angol festő, Edward Burne-Jones, a legendabeli Artúr király halálát a mi Szent koronánkkal festette meg. Mivel Artúr a történészek szerint valószínűleg nem létezett, a festménynek nyilván csak szimbolikus üzenete van. Artúr is szakrális királyi figura, tehát illő, hogy az Európában ismert egyedüli beavató koronát használja. A szimbolikus jelentés az lehet, hogy Burne-Jones korában, a 19. század közepén, a Német Római császárság felbomlott, Magyarországot a Habsburgok uralták, a szakrális királyság eszméje halott volt, Artúr meghalt, és a beavató korona a földre került.

* * *

UTÓSZÓ

Mint láttuk, a magyarság ősvallásának kérdése nem olyan egyszerű dolog, hogy azt le-pogányozással el lehetne intézni. Komoly történelmi és teológiai tanulmányozásra van szükség, mielőtt kielégítő választ találunk. Sajnos, Zakar András és mások reménye a Vatikán II zsinattal kapcsolatban nem valósult meg.

Bár a Vatikán adott ki utasítást a „hagyományos vallásokkal” kapcsolatban, a megváltás előtti korszak nem levita papság egyetemes üdvtörténetben való szerepének teológiáját eddig nem dolgozták ki.

Ha azonban az egyetemes emberiséget vesszük figyelembe, és az ős-kinyilatkoztatás mellett a folyamatos magán-kinyilatkoztatások és sugalmak lehetőségét illetve valószínűségét is figyelembe vesszük, elkerülhetetlen annak megállapítása, hogy őseink nem voltak pogányok, sámánjaink illetve mágusaink és papkirályaink a népet Isten közelében tartották, és a Babba hit szinte egyedülállóan Mária népévé tette a magyarságot.

Magyar viszonylatban az őseinknél honos sámán illetve táltos rendszer valamint a pap-királyi dinasztia, mint az Árpád házi királyainkról egyesek vallják, is hiányzik a hagyományos vallásokkal foglalkozó egyházi irodalomban, így szükség lenne ezt az űrt kitölteni magyar etnológusoknak és teológusoknak. Azonkívül szükség lenne az (árpád házi) pap-királyok és a bibliai Melkizedek közti viszonyt tárgyilagosan megvizsgálni. Zakar András úttörő munkát végzett Melkizedek c. dolgozatában és A Sumér Hitvilág és a Biblia című könyvében. Kocsis István kiváló munkája, A Táltos Paripa, címe ellenére, hasznos munka az ősi magyar kultúra megértéséhez.

Sajnos, a megígért püspökkari körlevél nem ebben a szellemben készült el..

* * *

Ez a tanulmány vallásszociológiai alapokra épült, nem volt célja vallási tanokat kritizálni és új tanokat bevezetni, ezért, ahogy azt Zakar András is megtette, jelen szerző is kijelenti, hogy az írásban levő „teológiai következtetéseket illetően aláveti magát a legfőbb Apostoli tanítóhivatal ítéletének”(4. oldal).

Ami kritikus van írásomban, az nem dogmatikai hanem egyházpolitika jellegű. A XII Pius Pápa utáni egyházpolitika irányzata vitte a mai szerencsétlen, aposztázia- közeli állapotba mind az általános, mind a magyar Egyházat.

Először, a II Vatikáni Zsinaton és azt követően az újraértelmezett ökumenikus szellemben az Ószövetségi zsidóság túlzottan kiemelt szerepet kapott, amiből kifolyólag a modern zsidóság egyre hatékonyabb befolyást élvez olyannyira, hogy nem csak a zsidóknak való igehirdetés és a zsidók megtérítése szűnt meg,⁷⁵ hanem még az Egyház liturgiai szövegeinek megfogalmazásánál, vagy a szentté avatási ügyekben is figyelembe veszik a zsidó politikai vezetők és rabbik „érzékenységét.”

A másik szerencsétlen egyházpolitikai lépés a XXIII János alatt kezdeményezett, és VI Pál valamint II. János Pál által szerencsétlenül folytatott ökumenikus szellem, amelynek Casaroli érsek⁷⁶

⁷⁵ Vannak papok és püspökök, akik ökumenikus szempontok miatt megtagadják, a megtérni akaró zsidók megkeresztelését, így megtagadva tőlük a kereszttség által közvetített kegyelmet. Ezek a megtérni akaró zsidók tehát a vágykeresztségre vannak utalva, hogy legalább lélekben katolikusok legyenek.

⁷⁶ Casaroli volt, aki 1964-ben aláírta a magyar kormánnyal kötött egyezséget. Casarolit John Paul II tette kardinálissá és nevezte ki Vatikáni Államtitkárnak, tehát hivatalosan is az ő kezébe tette a vatikáni külpolitikát.

volt a végrehajtója. Ez a politika az Ortodox egyházzal való kapcsolatok kiépítésének sajnálatos módon alávetette a magyar katolicizmus érdekeit nemcsak Magyarországon, hanem Erdélyben, a Felvidéken, és a Délvidéken is. Ennek a politikának lett Mindszenty hercegprímás is az áldozata,⁷⁷ és a magyar egyház a mai napig szenvedni ennek a politikának a következményeit. A Casaroli érsek és a Kádár rendszer közti egyezség foglalkozott a hitoktatástól a püspökök kinevezéséig minden fontos témával. A vatikáni dokumentumok máig zárolva vannak, azonban annyi nyilvánvaló, hogy a "Vatikán olyan egyezményt kötött a magyar állammal, amely sokszor elvtelen együttműködésre kényszerítette a magyar egyházi vezetőket."⁷⁸

Magyarország, mint a többi Szovjet- megszállta ország, 1990-ig szenvedte a Casaroli elv hármas lét szintje, a pusztá lét, a jobb lét és a teljes lét⁷⁹ szerint a legalacsonyabb szintet, a pusztá létet, és sajnos, 1990 óta bár legalább is elvben meg volt a lehetőség, a helyzet nem sokat javult.

Mindszenty és a magyar nép „érzékenységgel,” sőt, létkérdéseivel senki nem törődik. Mindszentynek a magyar prímási címtől és az Esztergomi Érseki pozíciótól való megfosztása nem csak Magyarországon hanem világszerte nagy felháborodást keltett. Osztrovits cikkében ugyancsak idéz Adriányitól: „„A pápa döntése óriási felháborodást váltott ki az egyházon belül is. Még bíborosok –köztük a kölni Joseph Hörner –érsek, püspökök is tiltakoztak Rómában... Tüntetésekre is sor került. Ezekről a magyarországi közvélemény természetesen nem szerzett tudomást.”⁸⁰ A magyarországi visszhangról írta Adriányi:.

„Csonka Emil megörököltette számunkra a magyarországi fogadtatás egyik példáját. Idézzük: „A levelet február 5-én egy időben hozta nyilvánosságra a Szentszék és a budapesti kommunista kormány .Egy magyarországi nagyműveltségű pap, most gyárban dolgozó szerzetes, aki –mint Mindszenty – ugyancsak megjárta a maga kálváriáját, azt mondta erről az együttes nyilatkozatról:»Olyan hatással volt rám, mint az ókori keresztényre lehetett volna az, hogy amikor lenn áll az arénában, hallja az oroslánok bőgését és tudja, hogy percekben belül szétépik, akkor még egy pillanatra felnéz Néro páholyába és –és ott látja a császár oldalán Szent Pétert.«”⁸¹

Ennek a károsan semleges álláspontnak a hatása különösen látható, ha összehasonlítjuk az utóbbi húsz év „felszabadult” egyház helyzetét az első világháborút követő húsz év eredményeivel. Adriányi Gábor szerint

„Magyarországon is „megmozdultak az álló vizek”, és a hódítók: Prohászka Ottokár, Bangha Béla, Tóth Tihamér, Glattfelder Gyula és társaik nyomában eljutott a magyar katolicizmus századunk megújulásáig. Tagadhatatlan, hogy ez a politikai helyzettel is összefüggött, de hogy ez egyáltalán

⁷⁷ Adriányi Gábor egy erdélyi egyházmegyes papot és a Szabad Európa Rádió egyházi tudósítóját, Fábíán Károlyt idézi, aki szerint Mindszenty ennek a „keleti politikának” lett az áldozata. „VI Pál pápa minden áron kapcsolatot akar a kommunista rendszerekkel. (...) A kapcsolatok mindennél fontosabbak, azokat nem szabad veszélyeztetni.” A „kapcsolatok” miatt a Vatikán elárulta az elnyomott egyházakat és saját bíborosát. Lásd Adriányi Gábor, A Vatikán keleti politikája és Magyarország 1939-78; A Mindszenty-ügy, Kairosz Kiadó, Győr, 2004, 2006-7 o.

Adriányi Gábor született 1935-ben Nagykanizsán. Teológiai tanulmányait Budapesten, Rómában, Párizsban és Bécsben végezte. 1959-ben titokban pappá szentelik, 1963-ban teológiai doktorátust szerez Rómában. 1971-től magántanár a Bonni Egyetem Katolikus Teológiai Karán, 1976 óta ugyanott tanszékvezető tanár, az Egyháztörténeti Intézet igazgatója. A Varsói Katolikus Akadémia tiszteletbeli doktora. A Mindszenty ügyvel kapcsolatban egy másik tanulmánya megjelent a Vigiliában: <http://www.vigilia.hu/1998/6/9806adr.html>

⁷⁸ Osztrovits Ágnes, A prímás és a pápa, Mindszentynek igaza volt. kultura@hetivalasz.hu, 8. évfolyam 37. szám, 2008.09. http://www.hetivalasz.hu/cikk/0809/a_primas_es_a_papa

⁷⁹ [Concordat Watch - Concordat diplomacy: Tricks of the trade - Vatican Foreign Ministers: Casaroli,](http://www.concordatwatch.eu/showtopic.php?org_id=872&kb_header_id=35271) http://www.concordatwatch.eu/showtopic.php?org_id=872&kb_header_id=35271

⁸⁰ U. o.

⁸¹ Somorjai Ádám OSB, Mindszenty József és az esztergomi érseki szék üressé nyilvánításának dátuma,” Magyar Sion. Új folyam I./XLIII.(2007/1)99-109.

*valóra válhatott, az rendkívüli úttörőknek, fáradhatatlan apostoloknak és a katolicizmus élni akarásának volt köszönhető. A magyar katolicizmus elérte, hogy olyan tekintélynek örvendett és olyan cselekvési szabadsággal rendelkezett, mint Európa egyetlen más egyháza sem, olyan megújulást ért meg papi és szerzetesi hivatásban, az értelmiség körében és az ifjúság között, mint sehol a világon másutt.*⁸²

Persze ehhez az is kellett, hogy a Vatikán kiváló papokat nevezett ki püspököknek, míg az utolsó évtizedekben kevés kivétellel, úgy látszik a fő kritérium az volt, hogy „ne csináljanak a püspökök hullámokat,” ne zavarják meg a Vatikán és a kormány viszonyát vagy keleti politikáját. Így szinte mintegy kontra-szelekció működött a magyar hierarchia kialakításában. Ezzel megszűnt az apostoli buzgalom, és a magyar egyház egy jól adminisztrált, de magába zárkózott szervezet lett. Így a nemzet nem tudja hivatását betölteni, és imádkoznunk kell, kérni a Boldogasszonyt, küldjön apostoli lelkületű vezetőket a Magyar Katolikus Egyháznak az eljövendő nehéz időkre, hogy a Szent Pál által megjövendőlt aposztázia, azaz az Egyház hitbeli megfogyatkozása, ne okozzon az örök életre szóló károkat a magyar nép fiainak.

A magyar nemzet és a katolicizmus mindaddig szenved, és őseink vallásával való bátor és tárgyilagos szembenézés meg nem történhet, illetve Isten adta küldetésünk betöltetlen marad, vagy legalább is minden ilyen irányú kezdeményezés súlyos akadályokba ütközik, amíg ezt az egyházpolitikát az arra illetékesek fel nem számolják.

⁸² Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, <http://www.ppek.hu/konyvek/adegyt01.txt>

Irodalomjegyzék, források

Adriányi Gábor, A Vatikán keleti politikája és Magyarország 1939-78; A Mindszenty-ügy, Kairosz Kiadó, Győr, 2004.

Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, <http://www.ppek.hu/konyvek/adegyt01.txt>

Badinyi Jós Ferenc, Az esztergomi –ISTER-GAMI oroslánok titka, 1996.

Benedek, XVI, Szent Pál évi szerdai beszédei

Bozsóky Pál Gerő OFM: A magyarok útja a pogányságból a kereszténységig.
<http://www.agape.hu/hu/kiadvanyok/multunk.shtml>

Daczó Árpád (Lukács Atya), Csíksomlyó titka, Csíkszereda, 2001

Don Gobbi Atya, A papokhoz, Szűzanya szeretett fiaihoz.

Dulles, Card. Avery, SJ, Revelation and the Religions,
<http://www.universalistfriends.org/dulles.html>

Heti Világ Gazdaság, ÚJPOGÁNY VALLÁSOK MAGYARORSZÁGON;

Ipolyi Arnold, Magyar Mythologia, 1854, újra nyomva 1978.

Kassai Kódex, Magyarországi Sámánpercek Jegyzőkönyve,
<http://www.dobogommt.hu/dobogo/irasok.php?id=20050101092841&nev=Egyéb>

Kiszely István, Őseink egyistenhitéről (Nemzeti Hírháló, 2008. jan.5.)

Kocsis István, A Táltos Paripa, Bp., Püski, 2008.

Kósa László, A MAGYAR NÉPRAJZ TUDOMÁNY TÖRTÉNETE, III. fejezet: A ROMANTIKA KORA (1817–1872), „AZ ŐSVALLÁSKUTATÁS” Kempelen Farkas Felsőoktatási Digitális Tankönyvtár <http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b53/ch03s03.html>.

Kovács L. P. Bánk: Magyarok Nagyasszonya; <http://penta.hcbc.hu/pppek/k414.htm>.

Kramer, Samuel Noah, The Sumerians; University of Chicago, 1963.

László Gyula, A honfoglaló magyar nép élete, Magyar Élet kiadó, Bp. 1944,

[Magyar Katolikus Lexikon](#)

Niebuhr, Reinhold, The Nature and Destiny of Man, A Christian Interpretation, Dr. Niebuhr's Gifford Lectures in One Volume, New York, 1949.

Pontifical Council for Interreligious Dialogue „Pastoral attention to traditional Religions,”
http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/interelg/documents/rc_pc_interelg_doc_21111_993_trad-relig_en.html

Róna-Tas András, “Magyarság és kereszténység a honfoglalás előtt”
www.vigilia.hu/1999/11/9911ron.html

Rooney, David, The First Religion of Mankind,
<http://www.ewtn.com/library/HUMANITY/FR93206.TXT>.

Schmidt Wilhelm, The Origin of the Concept of God, 1955

Szentírás

Vatikán II Zsinat, Dei Verbum, Nostra Aetate, Sacrosanctum Concilium

Wass Albert, Hagyaték, 1985

WIKIPEDA, különböző tanulmányok.

Zakar András Dr., Ft., Sumér hitvilág és a Biblia, 1972,

Zakar, Melkizedek, 1982; kéziratot tanulmány.

Zimmerman, Anthony STD, The Primeval Revelation in Myths and in Genesis.

(http://www.lifeissues.net/writers/zim/ae/ae_03religionadameve1.html)

Zimmerman, THE PRIMEVAL REVELATION AND ITS RELEVANCE TODAY,

(<http://www.catholicsocialscientists.org>.)